

Capitolul X CONSUMUL ȘI MEDIUL ÎNCONJURĂTOR

X. 1.
TENDINȚE ÎN CONSUM

X. 2.
FACTORI CARE ÎNFLUENȚEAZĂ CONSUMUL

X. 3.
PRESIUNI ASUPRA MEDIULUI CAUZATE DE
CONSUM

X. 4.
ECONOMIA VERDE

X. 5.
PROGNOZE, POLITICI ȘI MĂSURI PRIVIND
CONSUMUL ȘI MEDIUL

X. CONSUMUL ȘI MEDIUL ÎNCONJURĂTOR

„Creșterea durabilă reprezintă unul dintre principalele obiective ale Uniunii Europene. Având în vedere penuria mondială de resurse naturale, principala provocare pentru producători și consumatori este "să se realizeze mai mult consumând mai puține resurse". Pentru a aborda provocarea respectivă în această perioadă caracterizată prin schimbări climatice rapide și o cerere de energie și resurse în continuă creștere, Uniunea Europeană a introdus o gamă largă de politici și de inițiative care au drept obiectiv consumul și producția durabile. Acestea ar trebui să ducă la îmbunătățirea performanței de mediu globale a produselor pe durata ciclului lor de viață, să stimuleze cererea de produse și tehnologii de producție mai bune și să ajute consumatorii să facă alegeri în cunoștință de cauză. În cadrul Pactului verde european și, în special, al noului Plan de acțiuni pentru economia circulară, a fost anunțată o inițiativă legislativă privind o politică a produselor sustenabile pentru ca produsele să devină adecvate pentru o economie neutră din punct de vedere climatic, eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor circulare." (Sursa: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/77/consumul-si-productiadurabile>).

La nivel european, obiectivele și realizările în domeniul consumului și producției durabile, se regăsesc în:

- *Planul de acțiune privind consumul și producția durabile (CPD) și pachetul de acțiuni pentru politica industrială durabilă (PID) propuse de Comisia Europeană în anul 2008 - prin COM (2008)0397 - au vizat îmbunătățirea performanței de mediu a produselor pe parcursul ciclului lor de viață, îmbunătățirea cunoștințelor consumatorilor în domeniu, stimularea cererii de bunuri și tehnologii de producție durabile, promovarea inovării în cadrul industriei UE și abordarea aspectelor internaționale. Planul de acțiune privind CPD a avut drept rezultat inițiative în următoarele domenii: extinderea Directivei privind proiectarea ecologică, revizuirea Regulamentului privind eticheta UE ecologică, revizuirea Regulamentului privind managementul de mediu și auditul, legislația privind achizițiile publice verzi, Foia de parcurs privind eficiența resurselor și Planul de acțiune privind ecoinovarea. Aceste instrumente fac parte integrantă din **Strategia de dezvoltare durabilă a Uniunii Europene** (SDD a UE), consolidând angajamentul pe termen lung al UE de a soluționa problemele întâmpinate de dezvoltarea durabilă și de a intensifica cooperarea cu parteneri din afara UE, de exemplu, prin Procesul de la Marrakech al ONU.*
- *Foia de parcurs către o Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, lansată în anul 2011 ca o continuare a inițiativei Europa 2020 privind utilizarea eficientă a resurselor și mijloacele de realizare, a propus modalități de a mări productivitatea resurselor și de a decupla creșterea economică de utilizarea resurselor și de impactul său asupra mediului.*
- *Etichetarea ecologică și etichetarea energetică. Etichetarea ecologică a UE, sistem voluntar înființat în anul 1992 cu scopul de a încuraja întreprinderile să comercializeze produse și servicii care respect anumite criterii de mediu, oferă informații care ajută consumatorii să facă alegeri în cunoștință de cauză. Criteriile pentru etichetarea ecologică se bazează pe studii care analizează impactul unui produs sau serviciu asupra mediului pe parcursul ciclului său de viață. Etichetarea energetică a UE, introdusă în anul 1995 pentru aparatele de uz casnic (în engleză „white goods”), potrivit căruia*

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

etichetele și informațiile din broșurile produselor oferă consumatorilor potențiali ratele de consum energetic pentru toate modelele disponibile, a devenit un ghid recunoscut și respectat la scară largă de producători și consumatori. În baza Regulamentului (UE) 2017/1369 din 04 iulie 2017 de stabilire a unui cadru pentru etichetarea energetică și de abrogare a Directivei 2010/30/UE au fost create cerințe noi de etichetare energetică pentru grupuri specifice de produse. Astfel, începând cu 2021, au fost „reclasificate” cinci grupe de produse (frigidere, mașini de spălat vase, mașini de spălat rufe, televizoare și becuri) ceea ce permite consumatorilor o distincție mai clară între cele mai eficiente produse ca și consum de energie.

- **Proiectarea ecologică**, asigură îmbunătățirea tehnică a produselor. Prin Directiva 2009/125/CE, UE a extins domeniul de aplicare și la alte produse cu impact energetic, în afară de produsele consumatoare de energie, de exemplu: dispozitivele ce utilizează apă, ferestrele sau materialul izolant. Comisia a publicat, pe 30 martie 2022, o propunere de Regulament (UE) de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică pentru produsele sustenabile și de abrogare a Directivei 2009/125/CE.
- **Sistemul de management de mediu și audit (EMAS)**, instrument de management cu ajutorul căruia întreprinderile și alte organizații își pot evalua, raporta și îmbunătăți performanțele de mediu, pus la dispoziția întreprinderilor din 1995 a devenit disponibil din anul 20021 pentru toate sectoarele economice inclusiv pentru furnizorii de servicii publice și privați. Regulamentul EMAS (Regulamentul (CE) nr. 1221/2009 a fost revizuit și modificat - ultima modificare din anul 2017 prin Regulamentul (UE) 2017/1505 a modificat anexele I, II și III ale Regulamentului EMAS pentru a include modificările legate de revizuirea standardului ISO 14001:2015.
- **Achizițiile publice verzi**, politică voluntară care vine în sprijinul autorităților publice la achiziționarea de produse, servicii și lucrări care au un impact redus asupra mediului, este un instrument util pentru stimularea pieței produselor și serviciilor ecologice și pentru reducerea efectelor asupra mediului ale activităților autorităților publice. Statele membre implementează APV-urile prin intermediul planurilor naționale de acțiune (PNA). Directivele 2004/18/CE și 2004/17/CE, adoptate în anul 2004, conțineau, pentru prima dată, dispoziții specifice legate de posibilitatea de a ține seama de aspectele de mediu în procedura de atribuire a contractelor de achiziții publice, de exemplu, prin includerea cerințelor de mediu în specificațiile tehnice, utilizarea etichetelor ecologice sau aplicarea criteriilor de atribuire bazate pe caracteristicile de mediu. În anul 2014, în temeiul Actului privind piața unică, au fost adoptate Directivele: 2014/24/UE (Directiva „clasică”), 2014/25/UE (Directiva privind utilitățile publice) și 2014/23/UE (Directiva privind concesiunile) - care simplifică procedurile relevante, îmbunătățind condițiile de inovare pentru întreprinderi și încurajând utilizarea la scară mai largă a achizițiilor publice verzi, sprijinind astfel trecerea la o economie eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și cu emisii reduse de dioxid de carbon. Până în prezent, au fost publicate 21 de seturi de criterii privind achizițiile publice verzi pentru anumite sectoare cum ar fi transportul, echipamentele IT de birou, produsele și serviciile de curățat, construcțiile, izolarea termică, produsele și serviciile de grădinarit.
- **Planul de acțiune privind ecoinovarea**, lansat în anul 2011, este succesorul Planului de acțiune pentru tehnologii ecologice (ETAP), menit să impulsioneze dezvoltarea și aplicarea de tehnologii ecologice și să mărească competitivitatea europeană în domeniu,

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

fiind legat în principal de inițiativa emblematică „O Uniune a inovării” din cadrul Strategiei Europa 2020. Are scopul să extindă domeniul de aplicare al politicilor de inovare pentru a include tehnologiile ecologice și ecoinovarea și să evidențieze rolul politicii de mediu ca factor de creștere economică. Vizează, de asemenea, anumite obstacole în calea ecoinovării și oportunități în acest sens, în special cele care nu sunt vizate de alte politici de inovare. Planul poate fi finanțat din diferite surse: programul Orizont 2020 în perioada 2014-2020, Fondul european de dezvoltare regională, programul LIFE pentru mediu și politici climatice, COSME și politica agricolă comună, Planul de redresare NextGenerationEU. În ultimii ani, multe dintre obiectivele planului de acțiune privind ecoinovarea s-au reunit în conceptul de economie circulară - o economie care învață de la natură să nu risipească nimic. Ecoinovarea este esențială pentru realizarea multor aspecte ale economiei circulare: simbioza sau ecologia industrială, proiectarea „cradle-to-cradle” (axată pe reciclarea permanentă) și modele de afaceri noi și inovatoare etc.

- **Politica produselor durabile.** În martie 2020, în cadrul Pactului verde european, Comisia a prezentat un nou Plan de acțiune privind economia circulară (CEAP), o **inițiativă legislativă privind produsele sustenabile** prin care produsele să fie adaptate pentru o economie circulară, cu impact neutru asupra climei și eficiență ca consum de resurse și să se reducă deșeurile. Inițiativa privind produsele sustenabile se va inspira din Directiva privind proiectarea ecologică și va trata și teme precum prezența substanțelor chimice dăunătoare în produse precum produsele electronice și echipamentele TIC, textilele, mobila, oțelul, cimentul și produsele chimice și capacitatea consumatorilor. În scopul arătat, în intervalul martie 2022 - martie 2023 Comisia Europeană a adoptat următoarele **propuneri de directive: directiva privind capacitatea consumatorilor pentru tranziția verde**, care stabilește un regim pentru mențiunile și etichetele ecologice cu scopul de a combate mențiunile ecologice false; **directiva privind noi norme referitoare la fundamentarea mențiunilor ecologice**, care abordează afirmațiile false legate de caracteristicile ecologice precum și expansiunea etichetelor ecologice publice și private; **directiva privind normele comune de promovare a reparării bunurilor**, care încurajează consumul durabil făcând astfel încât consumatorilor să le fie mai ușor și mai ieftin să repare bunurile defecte în loc să le înlocuiască. (Sursa: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/77/consumul-siproductia-durabile>)

Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă - obiective și realizări în România

- **septembrie 2015: Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă** - România și-a exprimat adevărată aderență la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU);
- **20 iunie 2017: Concluziile adoptate de Consiliul UE “Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă”** - document politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă - asumat de România în calitate de stat membru al Uniunii Europene (UE); □ **2018 - Guvernul României adoptă “Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030”, prin H.G. nr. 877/2018, document ce reprezintă contextualizarea Agendei 2030 pentru**

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Dezvoltare Durabilă la specificul național. România și-a stabilit astfel cadrul național de susținere a Agendei 2030 și de implementare a setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali: economic, social și de mediu, fiind orientată către cetățean și centrată pe inovație, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat. Strategia a fost elaborată sub coordonarea Departamentului pentru Dezvoltare Durabilă, cu aportul Secretariatului General al Guvernului, ministerelor și altor instituții publice centrale, autorităților locale, agențiilor de dezvoltare regională, forurilor academice și universitare, institutelor naționale de cercetare-dezvoltare, asociațiilor patronale și sindicatelor, sectorului privat, organizațiilor neguvernamentale și altor formațiuni ale societății civile și ale cetățenilor;

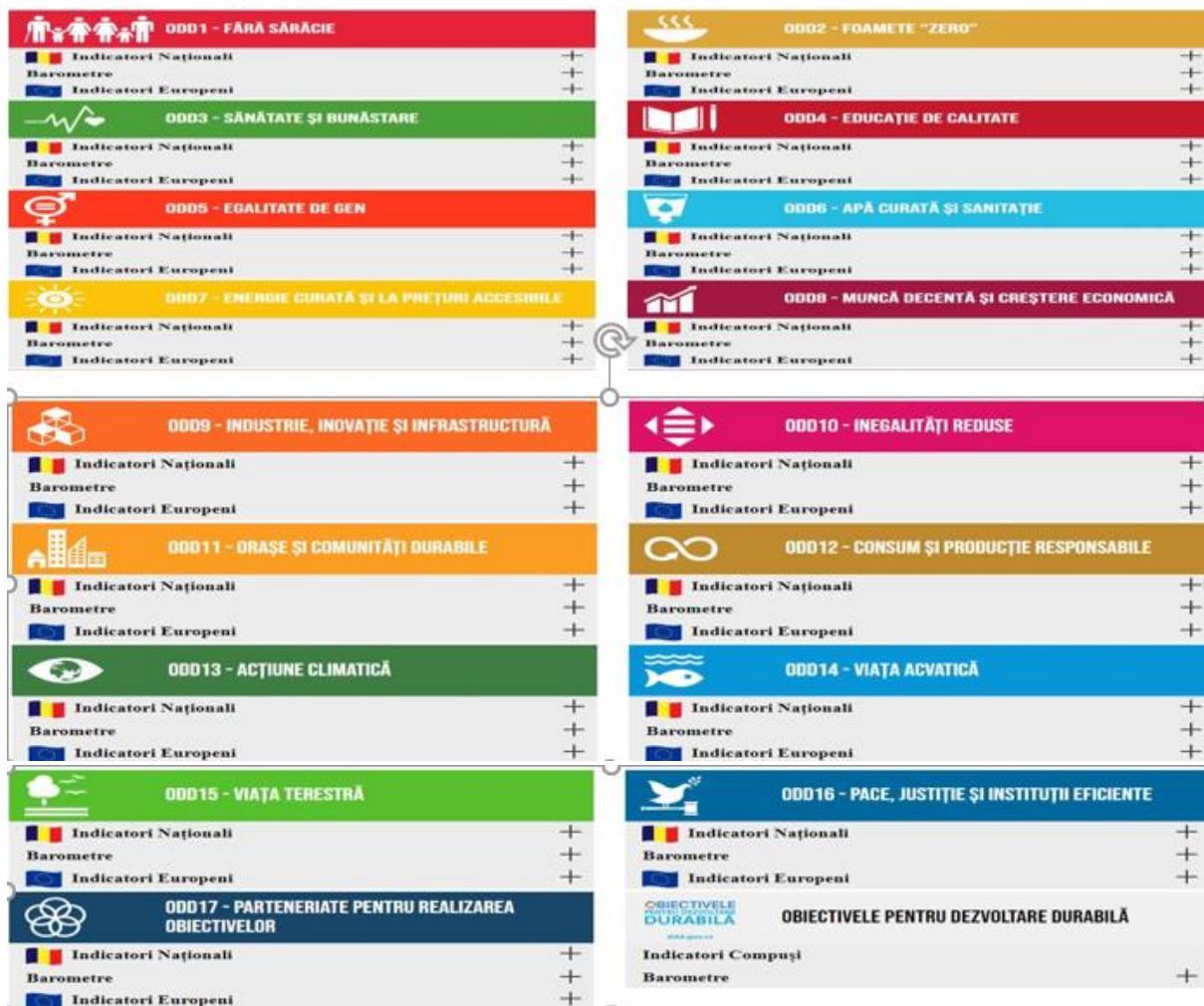
- **2022** - România a elaborat **Planul Național de Acțiune pentru implementarea Strategiei**, structurat pe 4 direcții prioritare cu 12 obiective specifice și 22 de acțiuni, oferind o foaie de parcurs pentru 2030, acordând prioritate consolidării și îmbunătățirii cadrului de guvernanță, creșterii gradului de conștientizare prin educație și formare, promovării principiilor dezvoltării durabile, monitorizării și evaluării progreselor. Astfel:
  - ❖ *Pentru a monitoriza și evalua progresele înregistrate de România în implementarea Strategiei, **99 de indicatori naționali sunt supervizați de Institutul Național de Statistică**. Acești indicatori sunt legați de indicatorii EUROSTAT sau corespund indicatorilor globali ai Agendei 2030.*
  - ❖ *Pentru a facilita implementarea principiilor de dezvoltare durabilă în sectorul de afaceri și pentru a îndeplini obiectivele prezentate în Strategie, **România a elaborat în 2022 Codul românesc de dezvoltare durabilă**. În plus, a fost creată o platformă de date deschise pentru a permite entităților raportoare să facă schimb de rapoarte și de bune practici de sustenabilitate.*
  - ❖ *România a stabilit o structură de guvernanță cuprinzătoare pentru urmărirea ODD-urilor, bazată pe un proces decizional pe mai multe niveluri și pe colaborare intersectorială, care a fost aprobată de OCDE.*
  - ❖ *Cel mai înalt nivel decizional este reprezentat de **Comitetul interdepartamental pentru dezvoltare durabilă**, format din toți miniștrii și prezidat de prim-ministru, structură interinstituțională care supraveghează punerea în aplicare, monitorizarea și revizuirea strategiei.*
  - ❖ *Pentru interconectarea și coerența politicilor, **România a înființat 22 de centre de dezvoltare durabilă în toate ministerele**, compuse din 90 de specialiști aceiași indiferent de ciclurile electorale. Expertul în dezvoltare durabilă pentru administrația publică este recunoscut oficial în România, o abordare unică la nivelul UE. Primii 150 de experți au finalizat programul de formare în 2022, iar obiectivul este de a forma 2.000 de experți până în 2026.*
  - ❖ ***Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă**, format din 34 de specialiști din mediul academic, din cercetare și din societatea civilă, oferă îndrumare Departamentului pentru punerea în aplicare a strategiei și monitorizarea indicatorilor.*

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

- ❖ *Coaliția România Durabilă este o inițiativă privată care servește ca partener de discuții pentru segmentele reprezentative ale societății civile, contribuind la implementarea și monitorizarea Strategiei.*
- ❖ *Ca o recunoaștere a inovației și excelenței în implementarea Agendei 2030, în 2021, Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă a fost distins cu premiul UN DESA pentru Creșterea eficienței instituțiilor publice în vederea atingerii ODDurilor.*
- ❖ *Potrivit Institutului Național de Statistică, România a înregistrat un progres de 58,2% în implementarea Agendei 2030, dar sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura îndeplinirea cu succes a acesteia.*
- **2022 - Guvernul României adoptă “Strategia națională privind economia circulară” (SNEC), prin H.G. nr. 1172/2022 - document ce stabilește viziunea pe termen lung și direcția strategică a României pentru a depăși provocările în tranziția către economia circulară. Strategia prezintă status quo-ul economiei românești și al sectoarelor sale în raport cu modelul de economie circulară și calea de urmat către acesta, prin definirea viziunii României de a crea o rută stabilă pentru prosperitatea întregii societăți printr-o creștere economică care să asigure un mediu durabil pentru generațiile viitoare. Obiectivul general al SNEC din România este de a oferi cadrul pentru tranziția către economia circulară (EC), prin implementarea Planului de Acțiune privind Economia Circulară (PAEC). Indicatorul de succes al acestei tranziții este decuplarea dezvoltării economice de utilizarea resurselor naturale și degradarea mediului. Obiectivul general al SNEC este strâns legat de ODD ale Agendei ONU 2030 și de obiectivele globale privind clima, precum și de noile obiective ale UE din PAEC, în conformitate cu principiile și acțiunile promovate în cadrul Pactului Verde al UE. La nivel național, elemente ale tranziției către economia circulară (EC) în România sunt prevăzute, de asemenea, în Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 - SNDDR 2030 și în Planul Național pentru Redresare și Reziliență (PNRR). (Surse: <https://hlpf.un.org/countries/romania/voluntary-national-reviews-2023>; <https://dezvoltaredurabila.gov.ro/>; https://dezvoltaredurabila.gov.ro/files/public/10000001/Strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-Romaniei-2030_002.pdf; https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/national_strategy_for_the_circular_economy_in_romania.pdf; https://gov.ro/fisiere/stiri_fisiere/Annex_to_the_Proposal_for_a_Council_Implementig_Decision.pdf)**

Indicatorii de dezvoltare durabilă, naționali și europeni, dezvoltați de România pentru cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD), prezentați mai jos, se regăsesc pe **site-ul România Durabilă, agregator de date statistice în domeniul dezvoltării durabile, cu acces deschis**, <http://agregator.romania-durabila.gov.ro/indicatori.html>.

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

X.1. TENDINȚE DE CONSUM

Pentru a face față provocărilor cu care ne confruntăm astăzi, trebuie să schimbăm modul în care producem și consumăm bunuri. Este necesar să creăm valoare adăugată, dar, în același timp, să utilizăm mai puține resurse, să reducem costurile și să minimizăm impactul asupra mediului. Trebuie să facem mai mult cu mai puține resurse. Procesele de producție mai eficiente și sistemele mai bune de gestionare a mediului pot reduce în mod semnificativ poluarea și deșeurile, favorizând economisirea apei și a altor resurse. Acest lucru este și în interesul întreprinderilor, deoarece le permite să își diminueze costurile de exploatare și dependența de materii prime. Proiectarea ecologică și ecoinovarea pot reduce impactul producerii de bunuri. Acestea pot contribui la îmbunătățirea performanței ecologice a produselor pe toată durata ciclului de viață și la creșterea cererii de tehnologii de producție mai performante. Făcând alegerile potrivite în materie de consum, cetățenii pot juca un rol major. Consumul nostru generează un impact negativ asupra mediului, în special alimentele, clădirile și transporturile, acesta fiind domeniul în care trebuie să intervenim cel mai rapid. Îmbunătățirea construcției și a utilizării clădirilor, de exemplu, ar putea reduce cu 42% consumul nostru final de energie, cu aproximativ 35% emisiile de gaze cu efect de seră și cu până la 30% consumul de apă. Etichetarea ecologică îi poate ajuta pe consumatori să facă alegeri în cunoștință de

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

cauză. Eticheta ecologică a UE identifică produse și servicii care au un impact redus asupra mediului pe durata întregului lor ciclu de viață. Criteriile sunt elaborate de oameni de știință, de ONG-uri și părți interesate care doresc să creeze un mod fiabil de a face alegeri responsabile din punct de vedere al protecției mediului. Autoritățile publice au un rol important de jucat în ecologizarea economiei UE. Cheltuielile efectuate de autoritățile publice se ridică la aproximativ 20% din PIB-ul UE deci, prin stabilirea condițiilor potrivite, acestea pot face mai mult pentru a orienta piața către mai multă durabilitate. Investind în proiecte ecologice, autoritățile publice pot contribui la creșterea cererii de produse și servicii mai eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor. Prin urmare, deși au fost deja inițiate o serie de politici ale Uniunii Europene menite să promoveze un consum și o producție mai durabilă, fiecare dintre noi își poate aduce contribuția. (Sursa: „Un model durabil de producție și consum” - https://ec.europa.eu/environment/basics/green-economy/sustainable-development/index_ro.htm).

Amprenta ecologică („*ecological footprint*” sau „*ecological fingerprint*”) este un indicator complementar al unui sistem de calcul (*Genuine Progress Indicator*) destinat luării în considerare a influenței activităților umane asupra mediului, în termenii utilizării de resurse, a utilizării capacității de asimilare și exploatare a diverselor servicii oferite de mediu. Noțiunea de *amprentă ecologică* este conectată terenului biologic productiv necesar pentru a satisface consumul unei populații și a-i absorbi toate deșeurile (Wiedmann, 2006, Zurong și Jing, 2011). Cunoașterea prin calcul a mărimii amprentei ecologice este importantă în conservarea naturii și a biodiversității, deoarece resursele materiale și energetice aferente mediilor naturale și utilizate în folosul populației umane, nu mai sunt accesibile altor specii. Cu cât este mai mare amprenta ecologică umană, cu atât mai scăzută va fi biodiversitatea.

Amprenta ecologică poate fi analizată la nivel global, regional, local sau individual. Există date și calcule privind evoluția amprentei ecologice începând cu anii 1960 - 1963. Actual, amprenta ecologică este evaluată anual, la nivel global și regional de organizații specializate în acest domeniu. Calculul amprentei ecologice se bazează pe procesele identificabile ale fluxurilor de materie și energie la nivelul ecosistemului considerat (global sau local). Prin ponderarea fiecărui domeniu luat în considerare, în raport cu bioproductivitatea sa, diferite tipuri de zone pot fi convertite în unitatea comună de hectare la nivel mondial, de hectare cu o medie mondială a bioproductivității. Prin urmare unitatea general utilizată pentru evaluarea amprentei ecologice este definită ca „*hectarul global*” (hag). Având în vedere că „un hectar global” se utilizează o singură dată și fiecare hectar la nivel mondial în fiecare an reprezintă aceeași cantitate de bioproductivitate acestea pot fi adunate pentru a obține un indicator agregat de „*amprenta ecologică*” sau „*biocapacitate*”.

Biocapacitatea reprezintă capacitatea ecosistemelor de a produce resursele necesare oamenilor și de a absorbi deșeurile generate de aceștia utilizând actualele scheme de management și tehnologii de extracție. Biocapacitatea acoperă cinci componente: terenurile agricole pentru furnizarea alimentelor pe bază de plante și a produselor din fibre; pășunile și terenurile agricole pentru produse animale; suprafețele construite pentru adăposturi și alte infrastructuri urbane; pescării (marine și interioare) pentru produsele piscicole; păduri care aprovizionează două nevoi concurente: lemn și alte

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

produse forestiere, și sechestrarea carbonului (CO₂, în principal din urma arderii combustibililor fosili) pentru reglarea climei.

Atât amprenta ecologică cât și biocapacitatea sunt măsurate în hectare globale (gha), care indică media anuală a productivității tuturor zonelor productive din punct de vedere biologic de pe planetă. Diferența dintre amprenta ecologică și biocapacitate arată dacă o țară este debitor sau creditor ecologic.

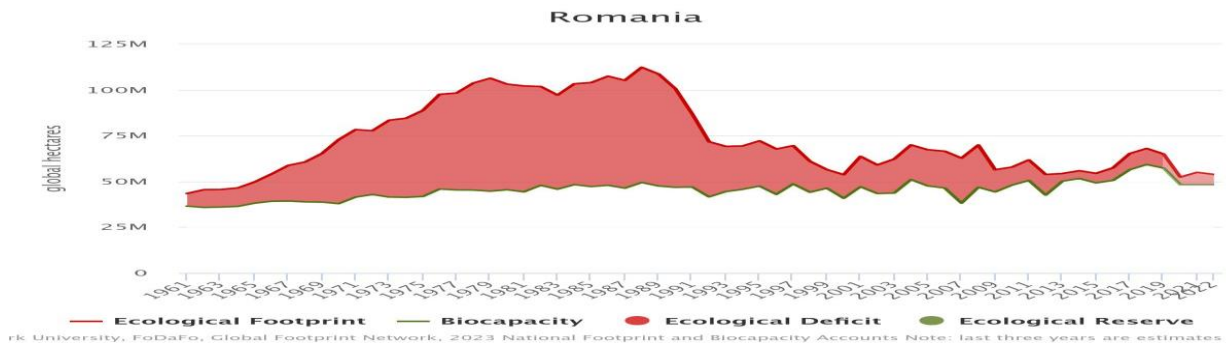

Figura X.1.1. Evoluția amprentei ecologice și biocapacitatea(gha) în Romania anul 2022

(Sursa:<http://data.footprintnetwork.org/countryTrends>)

România ocupă următoarele clasamente în lume pentru anul 2022:

- locul 38 din 187 la capitolul biocapacitate - adică posibilitatea ecosistemelor din țară de a produce materiale biologice utile și de a absorbi reziduurile (în special CO₂) produse de cei peste 19 de milioane de locuitori ai săi.
- locul 44 din 187 la amprenta ecologică. Amprenta ecologică reprezintă măsura presiunii pe care omul o pune pe mediu. În fiecare an, ea este calculată în funcție de suprafața productivă de pământ și apă necesare pentru a produce resursele consumate de un individ și pentru a absorbi carbonul generat de tot acest proces.
- locul 48 din 187 la biocapacitatea pe cap de locuitor(2,9 hectare globale per capita) cea mai mare parte provenită din terenuri agricole.
- locul 83 din 187 la amprenta ecologică pe cap de locuitor (3,3 hectare globale per capita), cea mai mare parte provenită din emisiile de carbon.

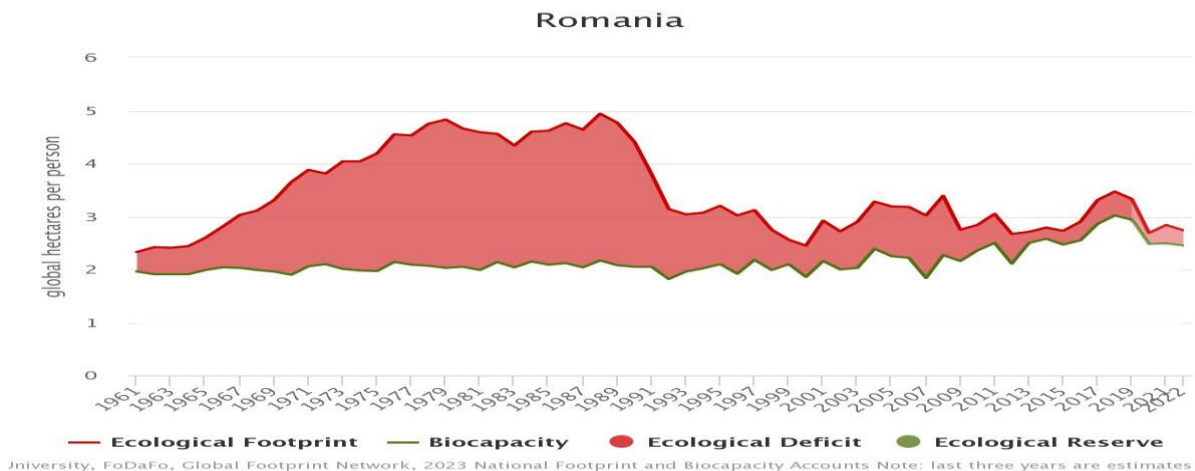

Figura X.1.2. Amprenta ecologică și biocapacitatea(gha/locuitor) în România anul 2022

(Sursa:<http://data.footprintnetwork.org/countryTrends>)

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Figura X.1.2. urmărește amprenta ecologică și biocapacitatea pe persoană în România din 1961. Ambele sunt măsurate în hectare globale (un hectar global este definit ca un hectar cu productivitate medie mondială pentru toate terenurile biologic productiv și apă într-un anumit an). Se observă scăderea amprentei ecologice în anii 2000 față de anii 1969 - 1997, în prezent, biocapacitatea menținându-se relativ constantă. Diferența dintre amprenta ecologică și biocapacitate a variat în timp: până în 1970, biocapacitatea a fost mai mare decât amprenta ecologică; între 1970 și 1994, raportul s-a inversat. Evaluările realizate după 1994, până în prezent, arată că biocapacitatea a fost mai mare decât amprenta ecologică, cu excepția a doi ani. Dacă până în anul 2012, România era un debitor ecologic (amprenta ecologică de 2,75 și biocapacitatea de 2,28), în anul 2013, 2014 a devenit creditor ecologic cu amprenta ecologică de 2,63 și biocapacitatea de 2,69 respectiv 2,80 și 2,88. În anul 2015, 2016 România era debitor ecologic cu amprenta ecologică de 2,99 și biocapacitatea de 3,09 respectiv 2,72 și 2,87. Din anul 2018 până în anul 2022 România a fost era debitor ecologic amprenta ecologică este între 3,5 și 2,7 iar biocapacitatea între 3 și 2,5.

În sens general, consumul populației presupune utilizarea bunurilor și/sau serviciilor în scopul satisfacerii necesităților personale ale oamenilor. Pe măsură ce veniturile cresc, crește și consumul și cerea de mai multă hrană și căldură, de locuințe mai mari, mai călduroase și mai confortabile, de aparate electrocasnice, mobilă și detergent, de îmbrăcăminte, transporturi și energie. Consumatorii au posibilitatea de a reduce impactul asupra mediului prin reducerea consumului propriu.

X.1.1. Alimente și băuturi

✓ Consumul mediu anual pe locuitor, la principalele produse alimentare și băuturi

Consumul (disponibilul de consum) mediu anual de produse alimentare și de băuturi, pe locuitor, reprezintă cantitatea dintr-un produs sau grupa de produse agroalimentare (primare sau prelucrate) consumată de un locuitor, în perioada de referință, indiferent de sursa de aprovizionare (comerț cu ridicata, comerț cu amănuntul, restaurante, cantine, producția proprie, etc.) precum și de locul unde se consumă (gospodării individuale, restaurante, cantine, cofetării, gospodării instituționale, etc.). Date statistice privind consumul de alimente și băuturi se găsesc doar la nivel național.

Tabelul X.1.1.1 Consumul mediu anual pe locuitor, la nivel național, la principalele produse alimentare și băuturi

Principalele produse alimentare și băuturi	UM	Ani											Anul 2022/2021 %
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Cereale și produse din cereale în echivalent boabe	kg	208,5	218,1	207,1	211,2	208,4	208,2	205,4	204,2	204,2	200,6	198,6	99
Cereale și produse din cereale în echivalent făină	kg	157	164,6	156,5	159,8	157,6	157,3	155,2	154,3	154,6	151,8	150,3	99,2

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Cartofi	kg	104,7	103,0	100,8	98,3	95,5	96,6	95,5	92,3	93,4	98,1	97,7	99,6
Legume și produse din legume în echivalent legume proaspete, leguminoase boabe și pepeni	kg	151,4	152,0	158	182,6	178,4	187,8	202,2	196,6	194,4	203,4	169,3	83,2
Fructe și produse din fructe în echivalent fructe proaspete	kg	71,1	73,7	80,2	87,8	96	96,1	173,5	111,3	107,6	115,3	112,2	97,3
Zahăr și produse din zahăr în echivalent zahăr rafinat	kg	22,0	21,1	21,1	25,6	25,5	25,7	25,4	25,6	25,5	24,4	24,7	101,2
Grăsimi vegetale	kg	16,6	15,0	17,2	18,2	18,2	18,6	18,1	18,0	18,3	18,0	19,3	107,2
Lapte și produse din lapte în echivalent lapte 3,5% grăsime (exclusiv unt)	litri	234,1	237,4	244,2	243,4	246,3	244,1	250,8	252,2	252,6	255,6	256,1	100,2
Ouă	buc	245	247	246	262	267	255	236	241	236	243	244	100,4
Pește și produse din pește în echivalent pește proaspăt	kg	4,2	4,3	4,9	5,5	5,9	6,3	6,7	6,4	6,3	6,6	6,4	97,0
Carne și produse din carne și organe comestibile în echivalent carne proaspătă	kg	55,3	54,4	57,8	66,4	68,6	71,5	76,7	77,7	77,4	78,0	77,4	99,2
Vin și produse din vin	l	21,1	21,7	22,6	18,6	18	21,8	23,8	23,4	21,1	23,7	23,3	98,3
Bere	l	90,2	86,8	82,2	88,3	88,9	89,5	90,1	89,1	87,8	88,1	83,3	94,6
Băuturi alcoolice distilate (alcool 100%)	litri alc pur (100%)	1,1	1,2	1,2	1,3	1,5	1,5	1,9	1,9	1,8	2,5	2,7	108,8
Băuturi nealcoolice	litri	150,8	154,4	153,5	179,3	188,6	213,2	209,8	213,6	207,6	234,0	240,1	102,6
Consumul total de alcool (alcool 100%)	litri alc	8,1	8,1	8	7,9	8,1	8,6	9,2	9,1	8,7	9,7	9,7	100

(Sursa: INS - Disponibilitățile de consum ale populației în 2022)

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Consumul mediu net zilnic pe locuitor a fost constituit, în anul 2022, în proporție de 59,8% din produse de origine vegetală și de 40,2% din produse de origine animală.

În anul 2022, comparativ cu anul 2021, consumul mediu anual, pe locuitor, a înregistrat atât scăderi cât și creșteri la grupele de produse:

- au fost înregistrate scăderi la consumul de cereale, cartofi, legume, fructe și produse de fructe proaspete, pește, carne, vin, bere;
- au fost înregistrate creșteri la consumul de zahăr și produse din zahăr, grăsimi vegetale lapte și produse din lapte, ouă, băuturi alcoolice și băuturi nealcoolice.

X.1.2. Locuințe

Locuința(apartamentul) este construcția formată din una sau mai multe camere de locuit situate la același nivel al clădirii sau la niveluri diferite, prevăzută în general cu dependențe (bucătărie, baie, etc.) sau alte spații de deservire, independentă din punct de vedere funcțional, având intrare separată din casa scării, curte sau stradă și care a fost construită, transformată sau amenajată în scopul de a fi folosită, în principiu, de o singură gospodărie.

Numărul de locuințe din județul Maramureș s-a aflat în creștere constantă, orașele cunoscând o permanentă expansiune.

În mediul urban, creșterea numărului de locuințe se poate explica pe baza următorilor prin nevoia de spațiu locativ, creșterea necesităților de confort și facilitățile provenite din creditele bancare.

În mediul rural, creșterea numărul de locuințe se poate explica și datorită extinderii infrastructurii de utilități (apă curentă, canalizare, gaz, energie electrică, salubritate).

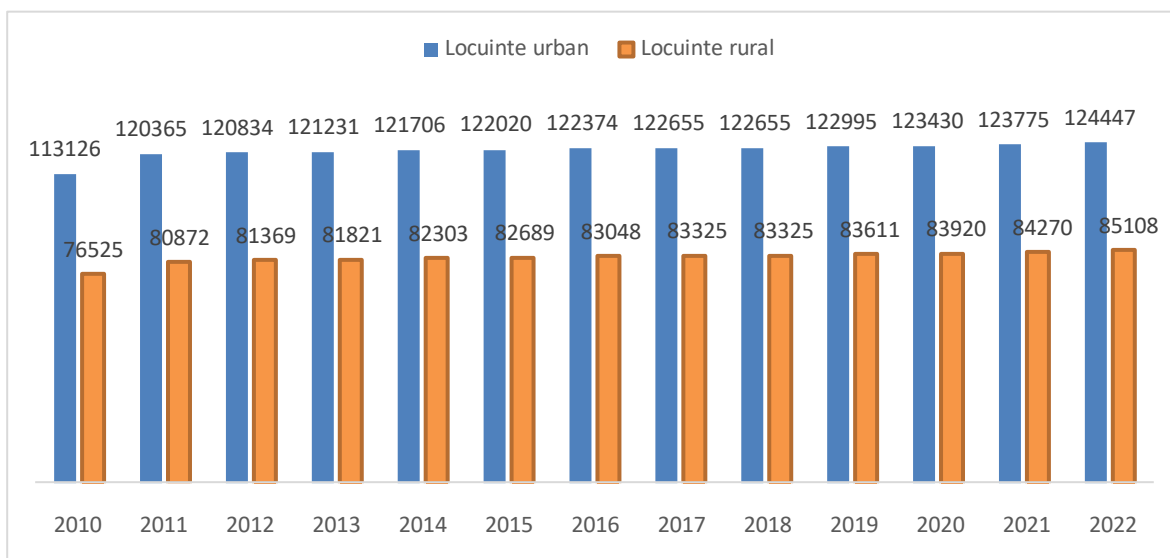

Figura X.1.2.1. Numărul de locuințe mediul urban, rural
(Sursa: INS, prelucrare date Baza de date TEMPO)

✓ Numărul mediu de persoane pe locuință

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Condițiile de locuit reprezintă un indice important în bunăstarea populației țării, acestea oferind satisfacerea necesităților de ordin biologic, psihologic, social și familial.

Numărul mediu de persoane pe o gospodărie reprezintă populația totală, din perioada de referință, raportată la numărul total de gospodării, înregistrate pe teritoriul județului.

La nivelul județului Maramureș s-au folosit date privind populația stabilă din mediul urban și rural, precum și date privind numărul total de locuințe și numărul de locuințe din mediul urban.

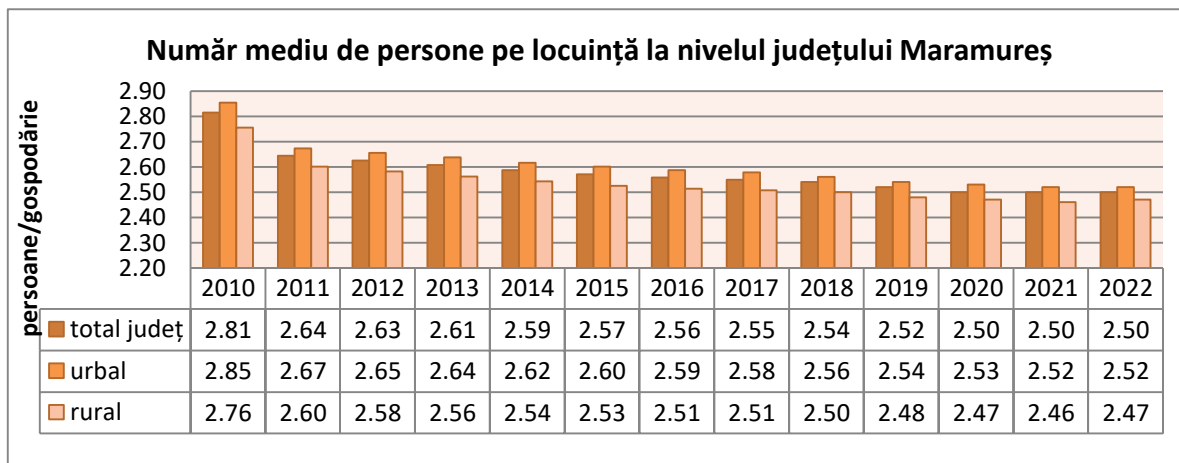

Figura X.1.2.1. Numărul mediu de persoane pe locuință
(Sursa: INS, prelucrare date Baza de date TEMPO)

Din figura de mai sus, se observă că există o tendință continuă de scădere a numărului mediu de persoane pe locuință la nivelul județului Maramureș, trendul fiind același atât în mediul urban cât și în mediul rural.

✓ Suprafața locuibilă pe persoană

Din figura figura X.1.2.2. se constată că, în perioada 2010 - 2022, la nivel de județ, atât la nivel urban cât și rural, suprafața locuibilă pe persoană are o tendință ascendentă.

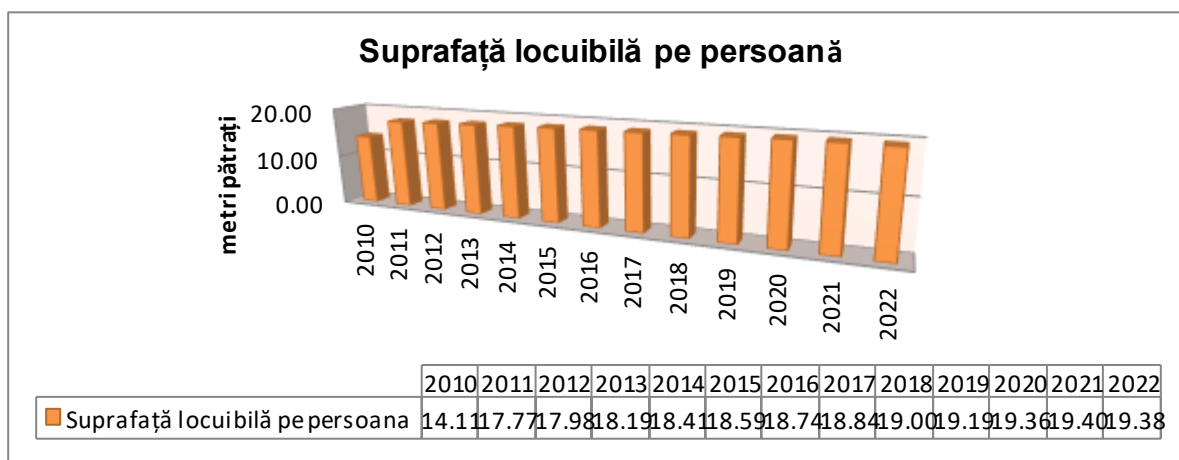

Figura X.1.2.2. Suprafață locuibilă pe persoană
(Sursa: INS, prelucrare date Baza de date TEMPO)

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

✓ Consumul de energie electrică în gospodării

Reprezintă consumul de energie electrică al populației și se obține prin însumarea tuturor cantităților de energie electrică furnizată populației de către agenții economici în anul de referință. Consumul de energie electrică a populației la nivel național (exprimată în mii MWh, mii tone echivalent petrol) pentru perioada 2012 - 2020 este prezentat în figura X.1.2.3.

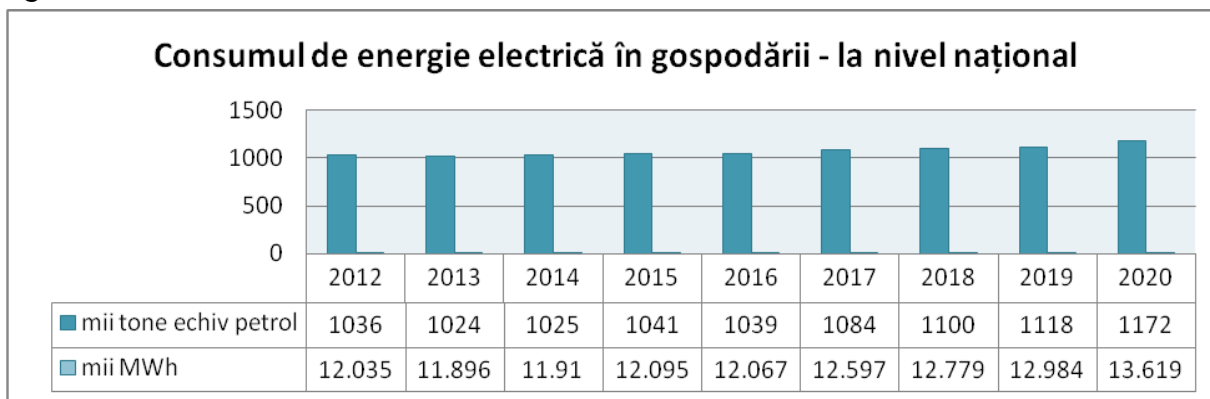

Figura X.1.2.3. Consumul de energie electrică în gospodării
(Sursa: INS, prelucrare date Baza de date TEMPO)

✓ Cheltuieli de consum medii pe persoană

Cheltuielile de consum medii pe persoană reprezintă ansamblul cheltuielilor efectuate de populație pentru necesitățile de consum curent și intrate în consum (produse alimentare, mărfuri nealimentare, servicii) și contravaloarea consumului uman de produse agroalimentare din resursele proprii ale gospodăriei.

În tabelul de mai jos este prezentat nivelul și structura cheltuielilor totale în anul 2022, 2023:

	Cheltuieli totale		% din total:					Contravaloarea consumului de produse agroalimentare din resurse proprii
	medii lunare pe persoană - lei - 2022/2023	Cheltuieli bănești	din care, cheltuieli bănești pentru:					
			cheltuieli de consum	din care, pentru:			impozite, contribuții, taxe	
			alimente și băuturi consumate	cumpărarea mărfurilor nealimentare	plata serviciilor			
Total	2235,12	93,2	56,6	18,2	23,3	15,1	32,1	6,8
	2490,59	93,3	57,0	18,9	23,2	14,9	31,7	6,7
Urban	2602,46	96,7	57,3	18,4	21,9	17,0	35,8	3,3
	2938,33	96,8	57,2	19,0	21,4	16,8	35,2	3,2
Rural	1804,34	87,2	55,4	17,7	25,6	12,1	25,8	12,8
	2005,77	87,9	56,6	18,6	26,0	12,0	26,2	12,1

(Sursa: Institutul Național de Statistică - Veniturile și cheltuielile gospodăriilor populației în anul 2023, Cercetarea statistică a bugetelor de familie (ABF))

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Cheltuielile totale medii lunare ale populației au fost în anul 2023, de 6223 lei pe o gospodărie (2491 lei pe o persoană) și au reprezentat 86,7% din veniturile totale, în creștere cu 612 lei față de anul 2022.

Cheltuielile bănești medii lunare au fost, în anul 2023, de 5808 lei pe o gospodărie (2325 lei pe o persoană) mai mari cu 11,1% față de anul 2022, respectiv cu 11,6% la nivel de persoană.

Contravaloarea consumului de produse agroalimentare și nealimentare din resurse proprii, în anul 2023, a fost, în medie, de 415 lei lunar pe o gospodărie (166 lei pe o persoană), în creștere cu 8,6% față de anul 2022.

În anul 2023, principalele destinații ale cheltuielilor efectuate de gospodării sunt consumul (cheltuielile bănești de consum și contravaloarea consumului uman din resurse proprii) de 3860 lei lunar pe o gospodărie (62,0%) și transferurile către administrația publică și privată și către bugetele asigurărilor sociale sub forma impozitelor, contribuțiilor, cotizațiilor, taxelor de 1974 lei pe o gospodărie (31,7%), precum și acoperirea unor nevoi legate de producția gospodăriei (cheltuielile bănești de producție și contravaloarea consumului furajer din resurse proprii) de 129 lei pe o gospodărie (2,1%).

Mediul de rezidență evidențiază diferențe între nivelul cheltuielilor totale medii lunare. În mediul urban cheltuielile medii lunare pe o gospodărie au fost de 6840 lei, mai mari de 1,3 ori decât în mediul rural. Astfel, o persoană din mediul urban a cheltuit, în medie, 2938 lei lunar, de 1,5 ori mai mult decât o persoană din mediul rural. Din punct de vedere al structurii cheltuielilor totale, în mediul urban, ponderea cheltuielilor pentru impozite, contribuții, cotizații și taxe a fost de 35,2% în cheltuielile totale, cu 9,0 puncte procentuale mai mare decât în mediul rural, în timp ce în mediul rural ponderea contravalorii consumului de produse agroalimentare și nealimentare din resurse proprii a fost de 12,1% în cheltuielile totale, de 3,8 ori mai mare decât în mediul urban.

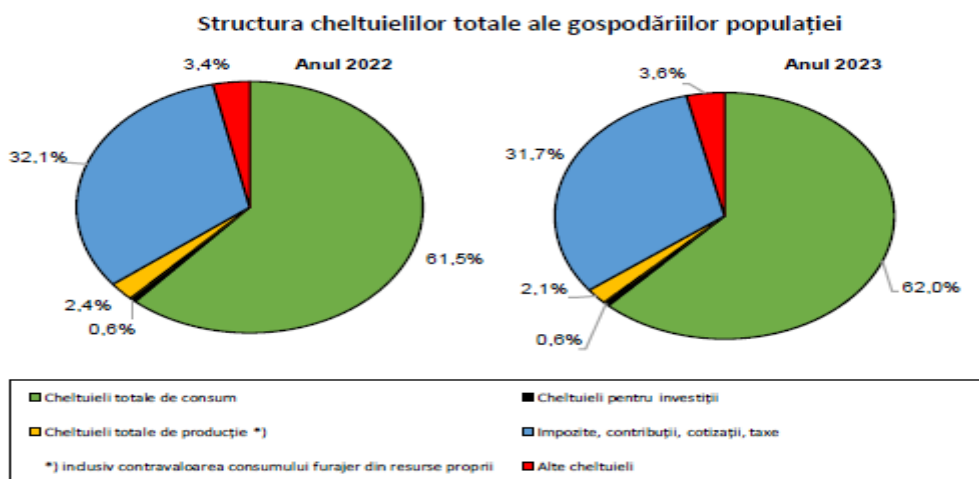

Figura X.1.2.6. Structura cheltuielilor totale ale gospodăriilor, în anul 2022, 2023
(Sursa: Institutul Național de Statistică - Veniturile și cheltuielile gospodăriilor populației în anul 2023, Cercetarea statistică a bugetelor de familie (ABF))

Conform clasificării standard pe destinații a cheltuielilor de consum (COICOP), produsele agroalimentare și băuturile nealcoolice au deținut, în anul 2023, în medie 35% față de 34,1% în anul 2022 din consumul gospodăriilor. Componenta consumului legată de locuință (apă, energie electrică și termică, gaze naturale, combustibili, mobilier, dotarea

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

și întreținerea locuinței) a reprezentat în anul 2023, 15,2% din cheltuielile totale de consum față de 21,9% în anul 2022. În cadrul cheltuielilor cu locuința cea mai mare pondere a deținut-o cheltuielile necesare funcționării și încălzirii locuinței (15,7%). La polul opus s-au situat cheltuielile efectuate de gospodării pentru mobilier, dotarea și întreținerea locuinței (6,2%), recreere și cultură (2,8%), hoteluri, cafenele și restaurante (1,6%) și cele pentru educație (0,5%).

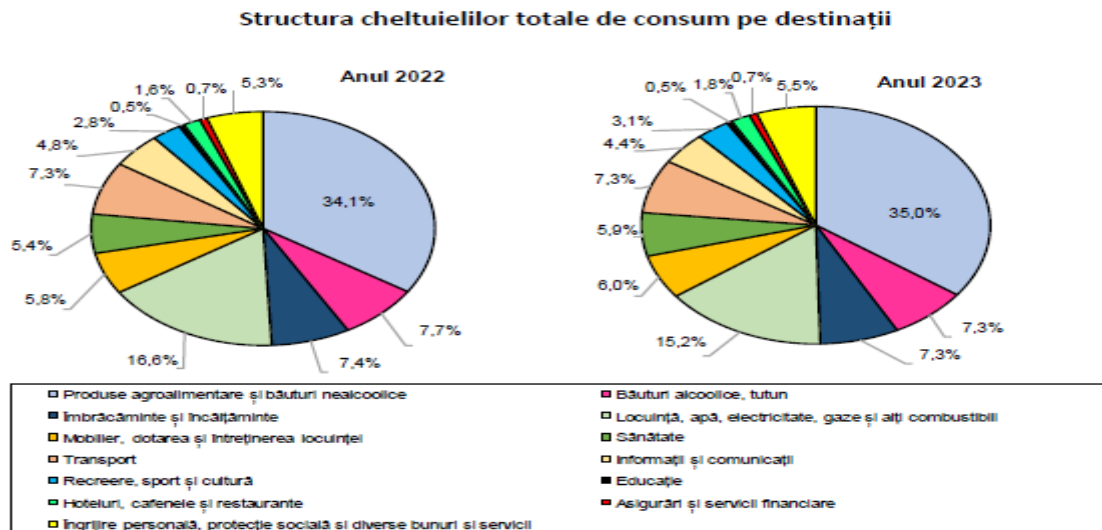

Figura X.1.2.7. Structura cheltuielilor totale de consum, pe destinații, în anul 2022, 2023 (Sursa: Institutul Național de Statistică - Veniturile și cheltuielile gospodăriilor populației în anul 2023, Cercetarea statistică a bugetelor de familie (ABF))

X.1.3. Mobilitate

Mobilitatea tratează toate opțiunile de deplasare a persoanelor și mărfurilor: pe artere rutiere, căi feroviare, aerian și naval. Mobilitatea urbană include deplasarea cu vehicule proprii, propulsate sau nu de combustibili fosili sau energie electrică, transport în comun rutier sau feroviar, deplasare pedestră și transport de mărfuri între diverse punctele de producție, către punctele de depozitare și centralizare și de acolo către punctele de desfacere a produselor. Desigur lanțul transferului unor mărfuri poate fi mai lung, depinzând de procesul de producție și etapele de transformare a materiilor prime până la produsul finit.

X.1.3.1. Transportul de pasageri

Cod indicator România: RO 35

Cod indicator AEM: CSI 35

DENUMIRE: CEREREA DE TRANSPORT DE PASAGERI

DEFINIȚIE: Cererea de transport de pasageri este definită ca suma pasageri -kilometru interni parcurși în fiecare an. Transportul de pasageri intern include transportul cu autoturisme, autobuze și autocare și trenuri.

Secțiunea transportul intern de pasageri cuprinde date care se referă doar la transportul de pe teritoriul național, indiferent de naționalitatea vehiculului de transport,

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

pentru transportul cu autoturisme, cu autobuze și autocare, respectiv cu trenuri pe o perioadă de cel puțin 5 ani. Variabila este calculată din indicatorul pasageri - kilometru (pkm), definit ca transportul unui pasager pe distanța de un kilometru.

Volumul transportului de pasageri (parcursul pasagerilor), la nivel național în intervalul 2013 - 2023, milioane pasageri - km

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Transport feroviar	4411	4976	5149	4988	5664	5577	5906	3720	4271	5795	6151
Transport rutier	17082	18339	17471	18744	18178	19937	20553	13573	14661	14590	16774
Transport căi navigabile interioare	17	11	10	8	8	6	6	7	7	6	5
TOTAL	21510	23326	22630	23740	23850	25520	26465	17300	18939	20391	22930

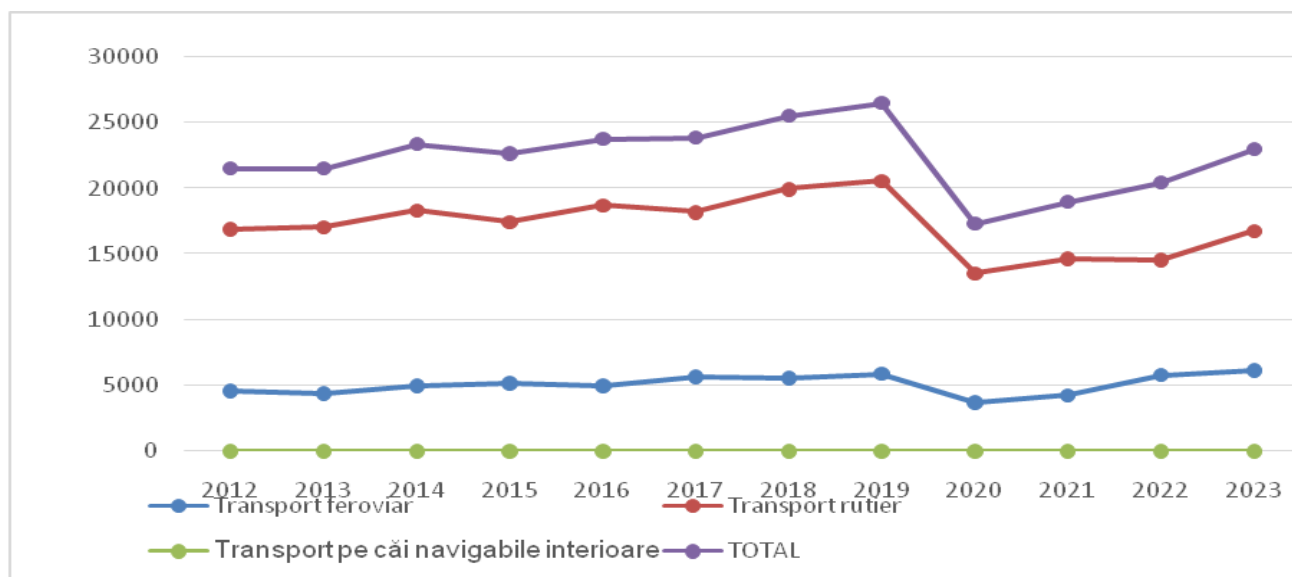

Figura X.1.3.1.1. Volumul transportului de pasageri (parcursul pasagerilor), la nivel național, în intervalul 2012 - 2023

(Sursa: INS, prelucrare date Baza de date TEMPO)

În cazul transportului feroviar s-a observat o tendință fluctuantă, astfel, în anul 2023 s-a înregistrat o creștere cu 1740 milioane pasageri față de anul 2013. În anul 2016 a avut loc o ușoară descreștere urmată de o ușoară creștere în anul 2017, descreștere în anul 2018 creștere în anul 2019 și descreștere în anul 2020 urmată de creștere în anul 2021 și anul 2022.

În schimb, transportul rutier a urmat o creștere progresivă până în anul în anul 2014, în anul 2015 înregistrându-se o descreștere cu 868 milioane pasageri - km naționali. În anul 2019 numărul de pasageri a crescut cu 4896 milioane pasageri - km naționali, față de anul 2012 pe când în anul 2020 au scăzut după care a crescut.

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

De asemenea, în cazul transportului pe căi navigabile s-a observat o creștere în perioada 2012 - 2013, iar în anul 2018, 2019 s-a înregistrat o descreștere semnificativă față de anul 2012, respectiv 11 milioane pasageri - km naționali.

Transportul național de pasageri, în intervalul 2013 - 2023, mii pasageri

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Transport feroviar	57433	64760	66482	64456	69057	66500	69708	50559	54937	70464	74279
Transport rutier	274393	282018	275548	302951	325532	361338	355556	273454	275551	278092	301105
Transport căi navigabile interne	140	167	169	153	153	120	111	134	146	97	100
Transport aerian	10706	11592	13273	16398	20222	21816	23193	7186	11177	20972	24537
TOTAL	342672	358537	355472	383958	414964	449774	448568	331333	369625	369625	400021

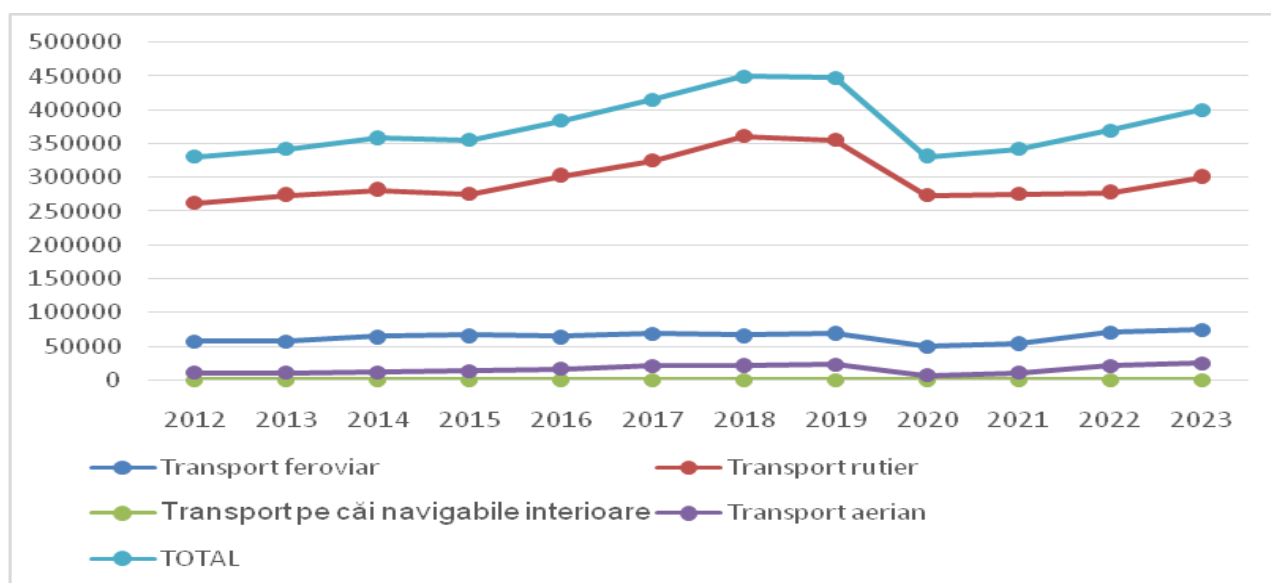

Figura X.1.3.1.2. Transport de pasageri la nivel național, în intervalul 2012 - 2023
(Sursa: INS, prelucrare date Baza de date TEMPO)

✓ Ponderea fiecărui mod în transportul de pasageri

Acest indicator a înregistrat variații relativ diferite pentru cele trei moduri de transport, astfel: în transportul pe căi navigabile a urmat o creștere progresivă până în anul 2014, urmând ca în anii 2015 - 2017 să înregistreze o descreștere. Între anii 2012 - 2013 în cazul transportului rutier s-a înregistrat o creștere, iar în anii 2014-2015 s-a

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

înregistrat o scădere față de anii anteriori. În anul 2016 a avut loc o creștere cu 3,01 procente față de anul 2015. În cazul transportului feroviar au loc fluctuații de scădere și de creștere, o creștere mai mare are având loc în anul 2015.

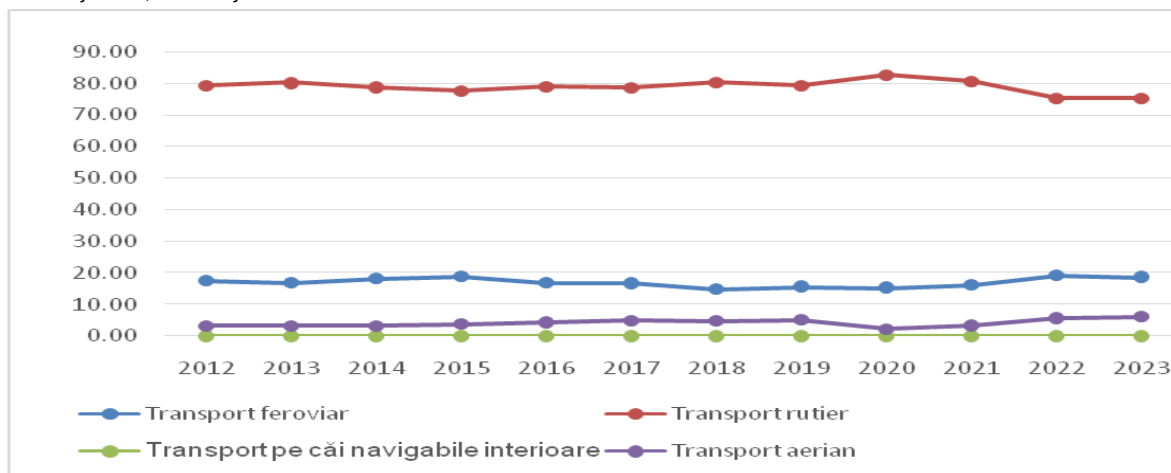

Figura X.1.3.1.3. Ponderea fiecărui mod de transport de pasageri la nivel național
(Sursa: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm)

Din graficul anterior se observă că la nivel național transportul de pasageri se realizează pe infrastructura rutieră, ponderea cea mai mare având-o autoturismele. De asemenea se observă o creștere a transportului rutier în defavoarea transportului feroviar.

✓ Utilizarea transportului în comun

Volumul transportului public local de pasageri se referă la transportul cu autobuzul și microbuzul, respectiv cu metroul, tramvaiele și troleibuzele. Transportul public local de pasageri cuprinde transportul în interiorul zonei administrativ teritoriale a unei localități, fără a depăși limitele acesteia.

Variabila calculată este pasageri-km (pkm), definită ca transportul unui pasager pe distanța de un kilometru. Analizând evoluția utilizării transportului în comun, se observă o tendință crescătoare în cazul tramvaielor în anii 2013-2014 comparativ cu anul 2015 când a atins valoarea cea mai mică din ultimii 5 ani de 2384 674,6.

În cazul autobuzelor, microbuzelor, troleibuzelor și metroului se observă o tendință fluctuantă. În anul 2014 are loc creșterea cea mai mare de 9.52%, față de anul 2012. Volumul transportului public local de pasageri pe moduri de transport (transportul cu autobuze și microbuze, cu metroul, tramvaiele și troleibuzele), la nivel național, pentru intervalul 2012 - 2022 se prezintă în tabelul de mai jos:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tramvaie	2776	2937	2875	2385	2480	2590	2474	2410	2187	2014	2366
Autobuze și microbuze	6003	6056	6575	642	5979	5960	5919	5266	4285	4273	5811
Troleibuze	991	1014	1076	971	909	889	870	880	844	778	885
Metrou	2491	2453	2503	2526	2588	2534	2528	2520	1246	1189	1692
Total	12261	12460	1302	12304	11956	11973	11791	11076	8562	8254	10755

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Utilizarea transportului în comun exprimată ca volum al transportului public local de pasageri pe moduri de transport (transportul cu autobuze și microbuze, cu metroul, tramvaiele și troleibuzele), la nivel național, pentru perioada 2012 - 2022 este prezentată în figura de mai jos.

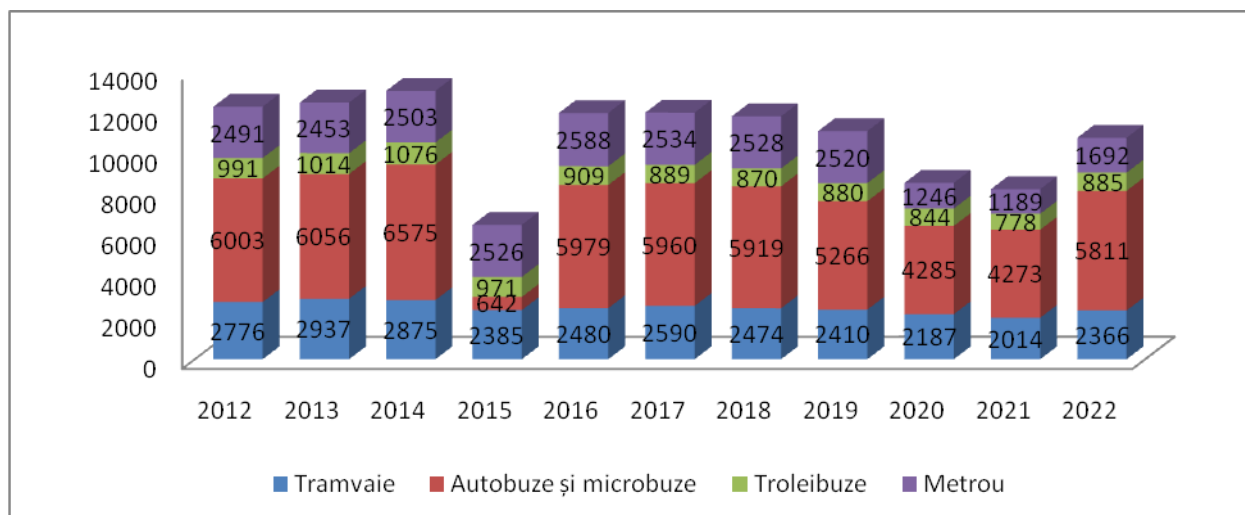

Figura X.1.3.1.3. Utilizarea transportului în comun
(Sursa: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm)

Din graficul anterior se observă că utilizarea autobuzelor și microbuzelor are ponderea cea mai mare în transportul în comun.

X.1.3.2. Transportul de mărfuri

Cod indicator România: RO 36

Cod indicator AEM: CSI 36

DENUMIRE: CEREREA DE TRANSPORT DE MĂRFURI

DEFINIȚIE: Cererea de transport de marfă este definită ca suma de tone-kilometri interni parcurși în fiecare an. Potrivit celor mai recente metadate, transportul naval intern include transportul rutier, feroviar și pe căi navigabile interioare: căile navigabile și de transport feroviar interioare se bazează pe mișcările de pe teritoriul național ("principiul teritorialității"), indiferent de naționalitatea vehiculului sau a navei. Transportul rutier se bazează pe toate deplasările vehiculelor înregistrate în țara de raportare.

Transportul rutier de mărfuri cuprinde transportul pe vehicule înregistrate în țara raportoare, iar transportul feroviar și transportul pe căi navigabile interioare includ transportul pe teritoriul național, indiferent de naționalitatea vehiculului de transport, înregistrat pe o perioadă de cel puțin 5 ani. Variabila este calculată din indicatorul tone-km (tkm), definit ca transportul unei tone de mărfuri pe distanța de un kilometru.

✓ *Ponderea fiecărui mod de transport în transportul mărfurilor*

Ponderea fiecărui mod (rutier, feroviar, căi navigabile interioare) în transportul de mărfuri la nivel național, pentru perioada 2011 - 2021 este prezentată în figura de mai jos.

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

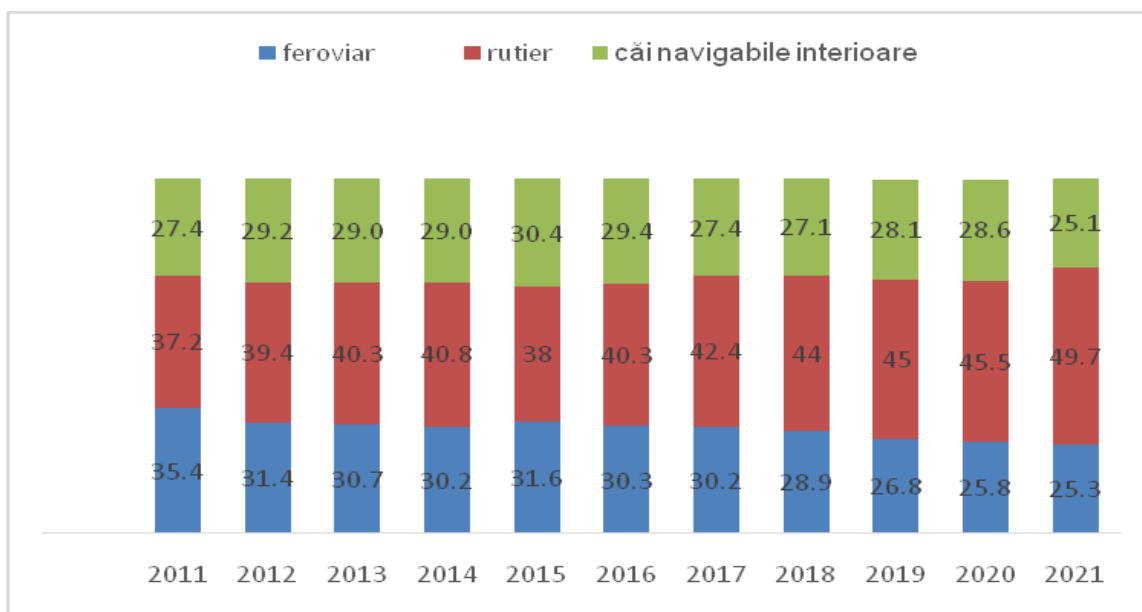

Figura X.1.3.2.1. Ponderele fiecărui mod de transport în transportul de mărfuri
(Sursa: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm)

Din graficul anterior se observă că, la nivel național ponderea transportului de mărfuri pe cale rutieră este cea mai mare în raport cu alte moduri de transport și există o tendință de creștere a ponderii transportului rutier în perioada 2010 - 2015, reprezentând mai mult de jumătate din mișcare de marfă începând cu anul 2012.

X.2. FACTORII CARE INFLUENȚEAZĂ CONSUMUL

Printre cei mai importanți factori care influențează consumul privat, se numără: factorii economici, demografici, factorii sociali și cei psihologici, veniturile și prețurile, comerțul, globalizarea, tehnologiile, furnizarea de bunuri și servicii, cât și modul în care sunt comercializate informațiile cu privire la produse și servicii, politici, locuințe și infrastructură.

Pentru limitarea, pe cât posibil a efectelor negative ale presiunilor și a impactului asupra mediului, a consumului este necesară înțelegerea factorilor care influențează consumul.

Factorii economici au un rol important, deoarece la nivel macroeconomic, ei caracterizează capacitatea de cumpărare de care dispune societatea la un moment dat, contribuind la formarea comportamentului consumatorului iar la nivel microeconomic, venitul consumatorului prin formă, mărime, dinamică, distribuție în timp și destinație constituie premisa materială a comportamentului consumatorului dar și principala restricție care se impune acestuia.

Conform Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică „cel mai important factor economic care influențează modelele de consum este nivelul venitului disponibil pe gospodărie”.

Unul din indicatorii macroeconomici care exprimă nivelul de dezvoltare, respectiv puterea economică a unui județ este produsul intern brut. La nivelul județului Maramureș în anul 2015(ultimul an calculat la nivel de județ și publicat de Institutul Național de Statistică) acesta se ridică la suma de de 12092,2 milioane lei în prețuri curente, județul

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

ocupând locul trei în regiunea de Nord-Vest după județele Cluj și Bihor și locul 19 (20 anul precedent) la nivel național.

PIB-ul pe locuitor este de 25746,9 lei, în județul Maramureș, 31633,1 lei în regiunea de Nord-Vest și 35957,1 lei/locuitor la nivel național. În funcție de PIB-ul pe locuitor, Maramureșul ocupă locul 23 (25 anul precedent) pe țară și penultimul loc în regiune, rezultă că PIB-ul pe locuitor, în județul Maramureș, se situează sub media la nivel național cât și sub media din regiunea Nord-Vest, respectiv la 71,0% (68,84 % anul precedent) și 81,0% (78,01% anul precedent). Valoarea mai redusă a indicatorului la nivelul județului Maramureș se datorează realizării de produse cu grad mic de complexitate, unde valoarea nou creată este redusă și a existenței unor sectoare cu aport mic la realizarea valorii adăugate brute, cum ar fi: industria de prelucrare a lemnului, comerț, servicii etc.

În ultimii ani, economia județului a cunoscut puternice modificări structurale, concretizate în dispariția aproape în totalitate a industriei extractive, restrângerea numărului de persoane ocupate în agricultură, restructurarea puternică a sectorului industriei prelucrătoare, concomitent cu o dezvoltare continuă a sectorului de servicii. Astfel, la nivelul anului 2014, 58,8% din valoarea adăugată brută (VAB) generată la nivel județean a fost asigurată de sectorul terțiar (al serviciilor), 29,7% de cel secundar (industrial), 6% de construcții și doar 5,59% de agricultură. În consecință și consumul pentru producție a rămas aproximativ constat, fără a conduce la o accentuare a presiunii asupra mediului.

Consumul mai este influențat și de către **factorii demografici**: numărul populației și distribuția geografică, sporul natural, structura acesteia pe grupe de vârstă, ocupație, nivel educațional, număr de familii și gospodării, mărimea unei familii și a gospodăriei, spațiul de locuit disponibil pe persoană, mobilitatea populației, tipul de habitat (urban, rural).

Populația județului Maramureș se află într-o continuă descreștere având în vedere analiza din ultimii 10 ani. Acest aspect este cauzat de scăderea sporului natural ca urmare a reducerii ratei natalității, a deplasărilor cu domiciliul, dar și reducerea locurilor de muncă prin disponibilizări masive din industria minieră, industria metalurgică, a construcției de mașini, industria de prelucrare a lemnului, textilă și altele.

Analizând populația în funcție de mediul de rezidență se constată că în mediul urban a fost înregistrată o scădere a populației de aproximativ 2,25% raportată la anul 2005, în timp ce în mediul rural s-a înregistrat o scădere de doar 1,42% comparativ cu 2005. Ponderea populației mediului urban pentru anul 2014 a fost de 60,34%, în timp ce ponderea corespunzătoare mediului rural a fost de 39,66%.

În anul 1990, în județul Maramureș erau 703490 locuitori, din care aproximativ 26,7% persoane de peste 50 de ani, în anul 2000, erau 716301 locuitori, din care în jur de 27,3% aveau peste 50 de ani, iar în anul 2010 aceste cifre erau de 736921 locuitori, din care 30% seniori. La nivelul anului 2015 în județul Maramureș erau 742053 locuitori din care 30,45% peste 50 de ani.

Din perspectiva structurii pe vârste a populației, se remarcă faptul că județul Maramureș este afectat de un proces treptat de îmbătrânire demografică, media de vârstă a populației fiind, în anul 2015, de 40 de ani, cu circa un an sub media națională și regională. Forma piramidei vârstelor indică o îngustare continuă a acesteia, corespunzând scăderii dramatice a natalității după anul 1989 până la valori minime istorice, dar și o pondere ridicată a populației adulte, în vârstă de muncă (mai ales între 25 și 64 de ani),

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

care corespunde generațiilor născute în perioada comunistă, când exista o politică de încurajare a natalității. Acest excedent de resurse de muncă în raport cu oportunitățile limitate de ocupare la nivel local a condus, de altfel, și la amplificarea fenomenului migrației interne și externe după 1990. Din perspectiva structurii pe vârste a populației, județul Maramureș se încadrează în categoria celor mai întinerite județe din România, ponderea persoanelor de peste 65 de ani în totalul populației fiind de 15,3%, față de o medie regională de 15,9%, respectiv națională de 17%. Diferența se constată mai ales la grupele de vârstă de peste 70 de ani, semnificativ mai reduse ca pondere la nivelul județului Maramureș.

Analiza structurii populației pe vârste și medii de rezidență reflectă faptul că procesul de îmbătrânire al populației este mult mai accentuat în mediul rural (17,3% dintre locuitori au peste 65 de ani, iar rata de dependență după vârstă este de 107%), în comparație cu mediul urban (13,9%, respectiv 87%). Cele mai mari diferențe se remarcă la grupele de vârstă 40 - 64 de ani, care sunt semnificativ mai bine reprezentate în mediul urban, corespunzând migrației intense a forței de muncă dinspre mediul rural în perioada comunistă. Pe de altă parte, în mediul rural o pondere mai ridicată au grupele de vârstă de peste 70 de ani.

În pofida situației din prezent, actuala formă a piramidei vârstelor va conduce în următorii 10 - 15 ani la o accentuare a îmbătrânirii demografice, mai ales la nivelul orașelor, pe fondul înaintării în vârstă a persoanelor de peste 40 de ani. Pe de altă parte, spre deosebire de alte județe din România (mai ales din partea de sud, dar și din regiune - de ex. Sălaj), comunele din județul Maramureș au încă un potențial semnificativ de regenerare a populației, dată fiind ponderea ridicată a tinerilor din contingentul fertil (cu precădere între 25 și 40 de ani). Această tendință de îmbătrânire a populației va duce la apariția unor noi segmente de piață sau la apariția de noi produse dedicate persoanelor peste 50 de ani, pe lângă cele clasice dedicate acestora.

Potrivit unui studiu realizat de către Prof. Univ. Dr. Vasile Ghețău, directorul Centrului pentru Cercetări Demografice al Academiei Române, populația regiunii Nord-Vest, și implicit a județului Maramureș, va scădea cu 5,4% până în anul 2030, respectiv cu 16,3% până în anul 2050, sub media națională de 8,2%, respectiv 20,6%. În acest context, județul Maramureș va număra circa 452.000 de locuitori în 2030 și 400.000 în anul 2050, față de peste 550.000 la începutul anilor 90. De asemenea, vârsta medie a populației va crește de la 39 de ani, în 2011, la 45 de ani, în 2050, cu implicații majore asupra sistemului de asigurări medicale și sociale, dar și a pieței muncii.

Întotdeauna prețurile vor avea efect direct asupra consumului, alături de scăderea numărului populației, îmbătrânirea populației din țările dezvoltate, reducerea materiilor prime, accesul la internet și dezvoltarea tehnologiei.

Factorii care pot duce la creșterea consumului sunt creșterea clasei medii, creșterea nivelului de educație sau creșterea accesului la creditele de consum. Dezvoltarea clasei medii va duce la apariția celorlalți factori, iar creșterea va începe cu piața alimentară și va continua cu restul piețelor.

Dar creșterea nivelului de dezvoltare va determina scăderea populației, a forței de muncă și a forței de consum și astfel se reduce potențialul de creștere a producției economice. De asemenea creșterea speranței de viață duce la apariția unui dezechilibru în distribuirea pe vârste a populației și se va pune o presiune financiară mai mare pe generația care muncește și care trebuie să susțină populația pensionată. Una din soluțiile

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

găsite la nivel național a fost creșterea vârstei de pensionare, astfel că oamenii vor continua să muncească dacă sistemele de pensionare vor fi insuficiente și vor fi încurajați să economisească și să-și facă propriile pensii. Dar tendința de îmbătrânire a populației va duce și la apariția unor noi segmente de piață sau la lansarea de produse dedicate seniorilor, pe lângă cele clasice dedicate acestora (ex: produsele de înfrumusețare și de menținere).

În același timp, se vor manifesta schimbările apărute la nivelul celulei de bază (a familiei). Familiile cu un singur copil vor fi dispuse să aloce o sumă mult mai mare pentru educație, servicii - ceea ce duce la creșterea standardelor și a atenției acordate copilului unic. Aceste schimbări se vor regăsi într-o formă sau alta în toate domeniile, mergând poate chiar până la limitarea cererii pentru apartamente la doar trei camere. Este posibil ca generațiile viitoare să aibă un comportament de consum diferit, dar și unul de socializare diferit, doar prin prisma faptului că sunt copii unici.

În perioada următoare populația va consuma și va trăi mai durabil, independent de voința acesteia, datorită costurilor resurselor, conștientizării și educației, interesului propriu (economisirea pe termen lung: eficiența energetică, durabilitatea, revânzarea unor produse), stimulentele pozitive și negative (scăderea facturii la energie, plata unor amenzi pentru nereciclarea produselor, etc.), obiceiurilor și lipsei altor opțiuni. Industriile de consum pot schimba modelul de consum și pot inova pentru a satisface cererea viitoare. Dar va fi necesară o schimbare fundamentală în modul de funcționare al firmelor care trebuie să folosească dezvoltarea durabilă pentru dezvoltarea inovativă de noi produse și servicii, precum și modul de a le transmite informații consumatorilor.

Practicile durabile de consum se pot îmbunătăți prin: susținerea consumatorilor în alegerea unui comportament durabil de consum, existența unei infrastructuri care să facă opțiunea comodă (ex: infrastructură pentru colectarea selectivă a deșeurilor, existența unor recipiente de depozitare în apropiere), reducerea ambalajului (dimensiune și costuri), folosirea de noi surse de materiale în industrie, etc.

De asemenea, crește interesul consumatorilor pentru un stil de viață sănătos, însă puterea scăzută de cumpărare rămâne o barieră în dezvoltarea pieței bio. Piața locală a produselor bio/eco/organice este încă destul de departe de nivelul piețelor dezvoltate, care nici ele nu au performanțe răsunătoare. Însă și în România putem vorbi de o dinamică pozitivă a acestei pieți.

Tehnologia (nanotehnologia, biotehnologia) și inovația vor schimba modul nostru de viață în mod semnificativ, prin apariția alimentelor semipreparate, aparatelor de uz casnic multiple și tehnologiilor de comunicare și informare moderne cu consecințe în consumul de alimente, mobilitate, activități de recreere și cele de agrement.

Un alt factor care determină consumul îl reprezintă tipurile de consumatori. Comportamentul individului este diferit, întrucât sensibilitatea informațiilor depinde de propriile scopuri, de așteptările și motivațiile subiectului. Aprecierea apartenenței unui individ la o clasă socială se bazează pe luarea în considerare simultan a mai multor caracteristici ale consumatorului: venitul, ocupația, nivelul de educație, în interacțiunea lor.

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

X.3. PRESIUNILE ASUPRA MEDIULUI CAUZATE DE CONSUM

Presiunile directe și indirecte asupra mediului cauzate de consumul domestic atribuite alimentației, utilizării locuințelor, infrastructurii și mobilității sunt prezentate în continuare.

X.3.1. Emisii de gaze cu efect de seră din sectorul rezidențial

Cod indicator România: RO 10

Cod indicator AEM: CSI 10

DENUMIRE: TENDINȚA EMISIILOR DE GAZE CU EFECT DE SERĂ

DEFINIȚIE: Indicatorul reprezintă tendințele (totale și pe sectoare) emisiilor de gaze cu efect de seră în raport cu obligațiile statelor membre de a respecta obiectivele protocolului de la Kyoto.

Efectul natural de seră are rolul de a regla temperatura medie a Pământului menținând condițiile optime de viață. Energia solară ajunge pe pământ sub forma radiațiilor cu lungime de undă scurte. Unele sunt reflectate de atmosferă și de suprafața terestră. Cea mai mare parte trece prin atmosferă și încălzește suprafața pământului care, la rândul său, emite radiație infraroșie, cu lungime de undă mare (căldura).

Modificarea bilanțului radiativ, adică schimbarea echilibrului dintre radiația care intră și cea care iese din conturul alcătuit de Pământ și atmosfera sa, duce la creșterea temperaturii globale (modificare pozitivă) sau la scăderea sa (modificare negativă).

Gazele cu efect de seră captează căldura în troposferă determinând încălzirea globală care afectează sistemele de climatizare ale pământului. Gazele cu efect de seră formează un înveliș al pământului care acționează ca niște pereți de sticlă ai unei sere menținând o temperatură ridicată.

Schimbările climatice reprezintă una dintre cele mai mari amenințări asupra mediului, societății și economiei.

Un gaz cu efect de seră este compusul gazos prezent în atmosferă care este capabil să absoarbă radiațiile infraroșii reținând căldura în atmosferă. Gazele cu efect de seră sunt: dioxidul de carbon (CO₂), metanul (CH₄), protoxidul de azot (N₂O), hexafluorura de sulf (SF₆), hidrofluorocarburi (HFC) și perfluorocarburi (PFC).

Eliminarea acestor gaze prin procese naturale se realizează mult mai încet decât producerea lor, astfel ele rămân mult mai mult timp în atmosferă determinând accentuarea efectului de seră.

Pentru a minimiza efectul schimbărilor climatice, emisiile globale de gaze cu efect de seră trebuie să fie reduse în mod semnificativ, iar politicile necesare pentru a face acest lucru trebuie să fie puse în aplicare rapid și integral. Cele mai importante planuri și programe derulate în vederea reducerii cantității de gaze cu efect de seră în atmosferă și a efectelor acestora sunt cele privind eficiența energetică și utilizarea energiei regenerabile.

În cadrul acestei secțiuni se prezintă cantitatea de gaze cu efect de seră (GES) emisă din sectorul rezidențial (încălzire și prepararea hranei), exprimată în tone CO₂ echivalent, tone CH₄ echivalent și tone N₂O echivalent.

Datele de consum pentru gazul natural sunt cele declarate pentru întocmirea inventarului local al emisiilor de poluanți în atmosferă (pentru perioada 2013 - 2023),

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Întocmit conform prevederilor Ordinului Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 3299/2012 pentru aprobarea metodologiei de realizare și raportare a inventarelor privind emisiile de poluanți în atmosferă.

Tabelul X.3.1.1. Consumul de gaze naturale în sector rezidențial

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
consum gaze naturale (mii mc)	46889.51	56779.35	58761.20	60587.04	64343.20	59522.24	59389.45	96010.44	81047.7	73031.6
2023										
	60943.97									

Pentru estimarea emisiilor s-au folosit caracteristicile combustibililor prevăzute în Ordinul nr.226/2003 al Ministrului Industriei și Resurselor pentru aprobarea Listei cuprinzând tipurile de gaze și presiunile de alimentare utilizate la aparatele consumatoare de combustibili gazoși (gaz natural).

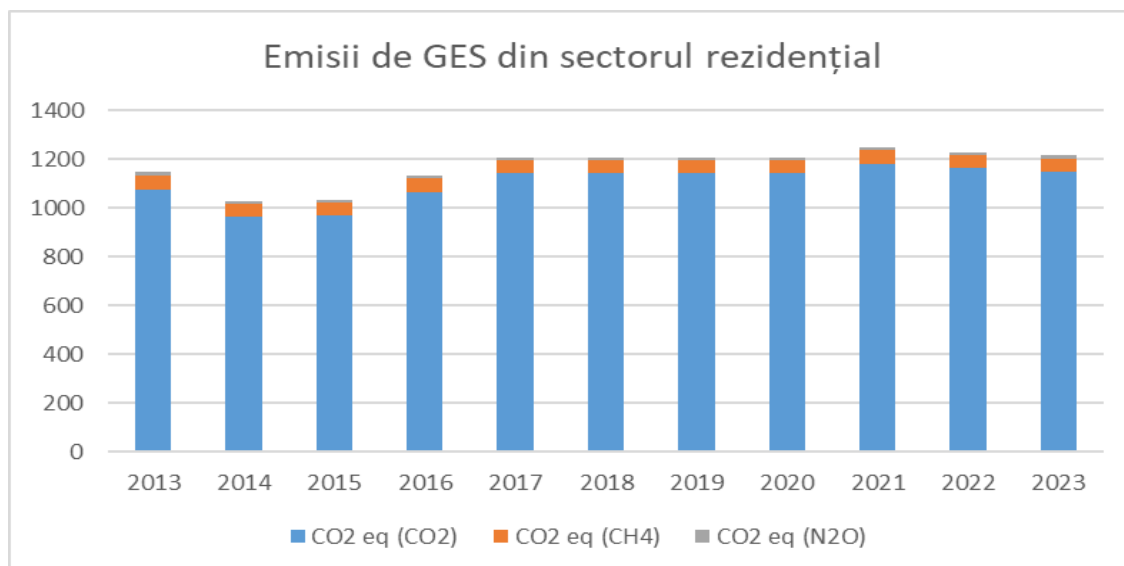

Figura X.3.1.1. Emisii de GES din arderea gazului natural pentru sectorul rezidențial în județul Maramureș, perioada 2013 - 2023

Emisiile au fost calculate în conformitate cu metodologia prezentată în Ghidul IPCC din 2006 (2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories), vol. II Energie, secțiunea Combustie staționară), bazată pe factori de emisie.

X.3.2. Consumul de energie pe locuitor

Cod indicator România: RO 27

Cod indicator AEM: CSI 27

DENUMIRE: CONSUMUL FINAL DE ENERGIE PE TIP DE SECTOR DE ACTIVITATE

DEFINIȚIE: Cantitățile de energie furnizate consumatorului final în cele mai diverse scopuri energetice

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Indicatorul evaluează gradul de dependență energetică la nivel de sector și urmărește progresul realizat în reducerea consumului de energie în diferite sectoare de activitate. Indirect, indicatorul arată progresul (sau lipsa progresului) în reducerea efectelor asupra mediului asociate producției de energie datorită economiilor de energie în sectoarele de utilizare finală (transporturi, industrie, servicii, gospodării). De asemenea, acest indicator este util în monitorizarea progreselor înregistrate în punerea în aplicare a politicilor privind eficiența energetică și conservarea energiei.

Consumul final de energie acoperă cantitățile de energie furnizate consumatorului final în cele mai diverse scopuri energetice. Este calculat ca fiind suma consumului final de energie din toate sectoarele de activitate. Acestea sunt structurate astfel încât să cuprindă industria, transporturile, gospodăriile, serviciile și agricultura. Nu sunt cuprinse cantitățile utilizate în scop neenergetic și cele utilizate pentru producerea altor combustibili. De asemenea, nu se includ consumurile în sectorul energetic și pierderile de transport și distribuție.

Indicatorul poate fi prezentat în termeni relativi sau absoluți. Contribuția relativă a unui anumit sector este măsurată prin ponderea dintre consumul final de energie al aceluși sector și consumul final total de energie calculat pentru un an calendaristic. Este un indicator util care evidențiază nevoile sectoriale, în ceea ce privește cererea finală de energie. Nu sunt disponibile la nivel de județ date pentru calculul consumului de energie pe locuitor, pentru a putea cuantifica presiunile asupra mediului cauzate de consumul de energie. Aceste date statistice se găsesc doar la nivel național.

În România, consumul final de energie, ce reprezintă cantitatea de energie furnizată consumatorului final în cele mai diverse scopuri energetice, pe locuitor (figura nr. X.3.2.1.) a înregistrat o creștere în anul 2011, urmată de o scădere ușoară în anul 2012 și mai accentuată în anul 2013. Tendința de scădere s-a menținut și în anul 2014, cu 4% urmată de o creștere în anul 2017, 2018 și 2021.

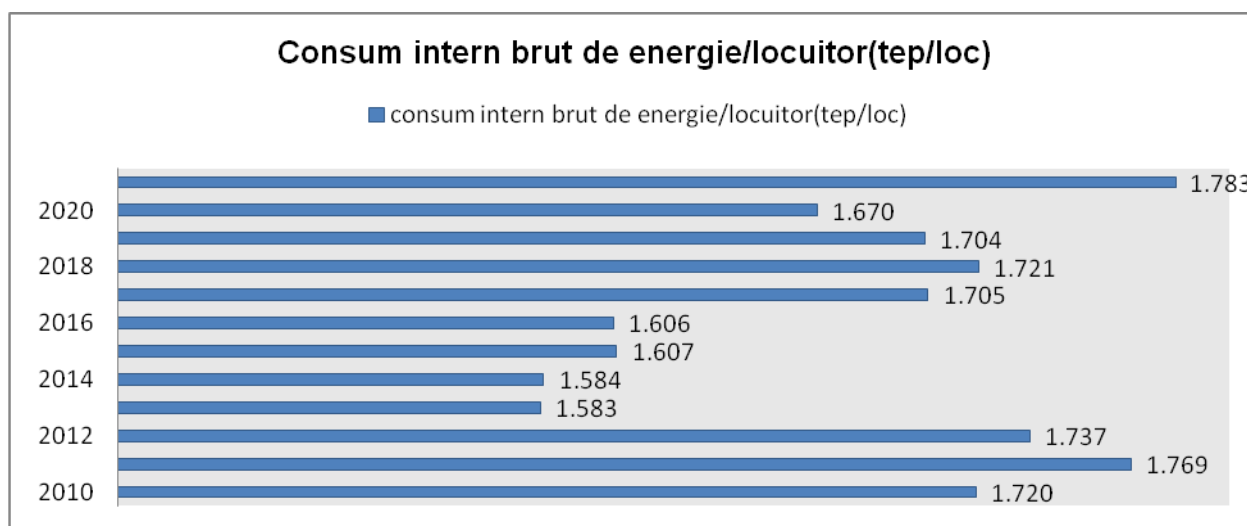

Figura X.3.2.1. Consumul intern de energie pe locuitor
(Sursa: INS, prelucrare date Baza de date TEMPO)

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

X.3.3. Utilizarea materialelor

Consumul intern de materiale DMC (*DMC - Domestic Material Consumption* exprimat în mil. tone), la nivel național, cuprinde cantitatea totală de materiale utilizate direct în economie (extracția internă utilizată plus importurile, minus exporturile). Nu sunt disponibile la nivel de județ date pentru calculul consumului intern de material (DMI) utilizate direct în economie, pentru a putea cuantifica presiunile asupra mediului cauzate de acest consum. Aceste date statistice se găsesc doar la nivel național.

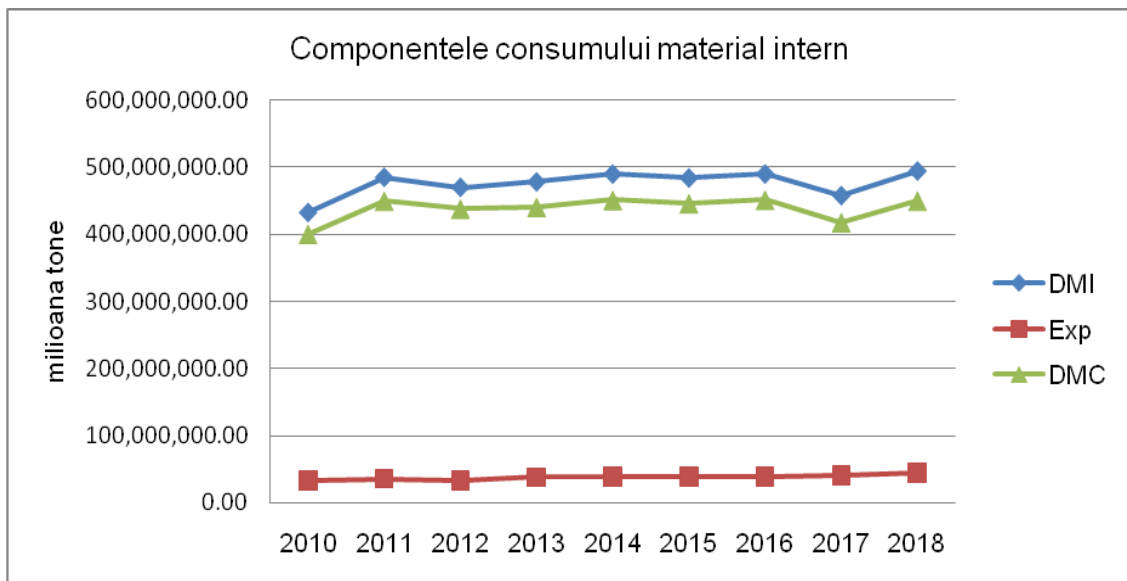

Figura X.3.3.1. Componentele consumului material intern
(Sursa: INS, prelucrare date Baza de date TEMPO)

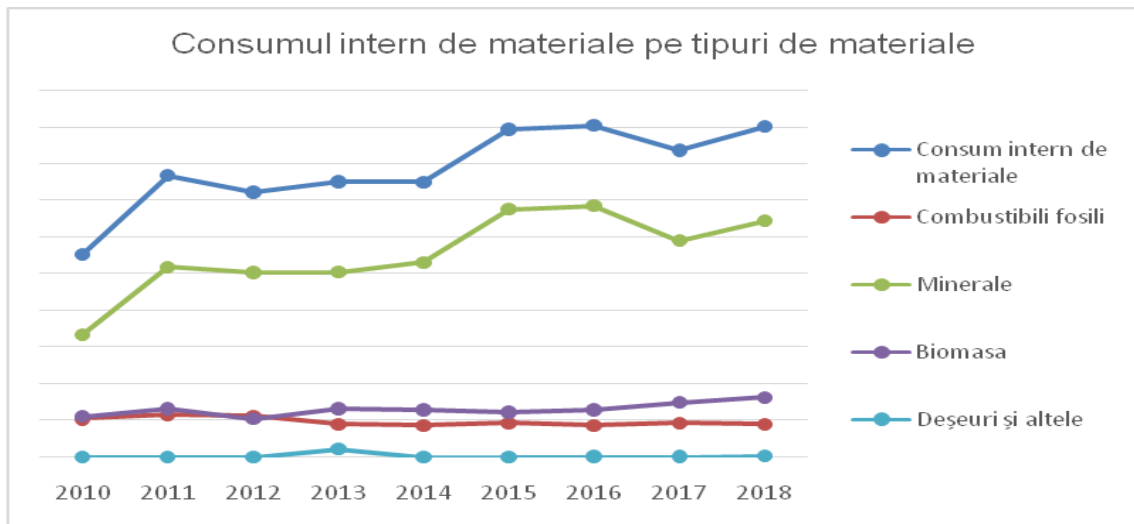

Figura X.3.3.2. Consumul intern de materiale pe tipuri de materiale
(Sursa: INS, prelucrare date Baza de date TEMPO)

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

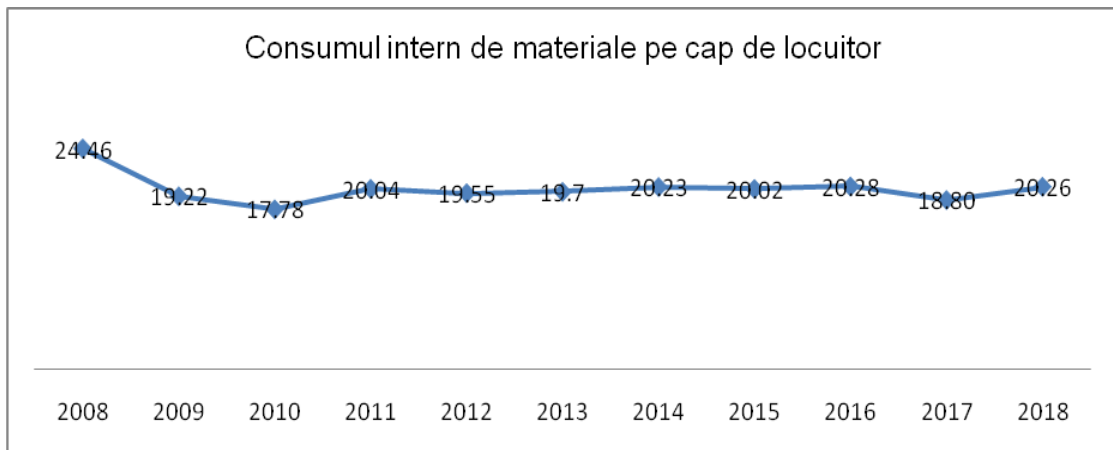

Figura X.3.3.3. Consumul intern de materiale pe tipuri de materiale
(Sursa: INS, prelucrare date Baza de date TEMPO)

X.4. ECONOMIA VERDE

4.1. INSTITUȚII PUBLICE ȘI SOCIETĂȚI COMERCIALE ÎNREGISTRATE ÎN EMAS

Cod indicator România: RO 70

Cod indicator AEM: SCP 33

DENUMIRE: NUMĂRUL DE ORGANIZAȚII CU SISTEME DE MANAGEMENT DE MEDIU ÎNREGISTRATE ÎN CONFORMITATE CU EMAS ȘI ISO 14001

DEFINIȚIE: Indicatorul prezintă numărul total de organizații și numărul total de amplasamente înregistrate în cadrul sistemului comunitar de management de mediu și audit EMAS și numărul de organizații certificate în conformitate cu standardul internațional pentru Sisteme de Management de Mediu, ISO 14001.

La nivel european, organizațiile manifestă o preocupare sporită în atingerea performanțelor de mediu, controlând propriile activități, produse sau servicii. Aceste aspecte se înscriu în contextual legislației din ce în ce mai stricte, al dezvoltării politicilor economice și a altor măsuri destinate să încurajeze protecția mediului, a creșterii preocupării organizațiilor privind problemele legate de mediu, inclusiv dezvoltarea durabilă. Adoptarea și implementarea într-un mod sistematic a unui ansamblu de tehnici pentru managementul de mediu în conformitate cu standardele ISO 14001 pot contribui la obținerea unor rezultate optime în beneficiul organizațiilor.

La nivelul Uniunii Europene a fost creat Sistemul Comunitar de Management de Mediu și Audit (EMAS), un instrument voluntar disponibil pentru orice organizație care activează în orice sector economic din cadrul sau din afara Uniunii Europene, care dorește:

- ✚ să promoveze folosirea eficientă a resurselor;
- ✚ să încorporeze orientările de mediu în procedura de achiziție;
- ✚ să reducă emisiile de dioxid de carbon și de deșeuri;
- ✚ să asigure respectarea cerințelor legale;
- ✚ să adopte măsuri preventive pentru combaterea poluării;
- ✚ să își îmbunătățească performanțele de mediu;
- ✚ să promoveze comunicarea și dialogul transparent, prin publicarea declarației de mediu.

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Prin urmare, EMAS conduce la economii semnificative, care pot depăși costurile pentru implementarea schemei. În prezent pentru înregistrarea în EMAS, nu se percepe taxă de înregistrare, singurele costuri pe care organizația trebuie să le suporte sunt acelea legate de activitatea verficatorului de mediu.

Cu toate acestea la nivel național interesul organizațiilor de participare la aceasta schemă este încă redus, organizațiile preferând mai degrabă să-și implementeze și să certifice un sistem de management de mediu, conform standardului ISO 14001.

Prin declarațiile de mediu pe care organizațiile trebuie să le întocmească pentru înregistrarea în EMAS, acestea își asumă realizarea unor indicatori de performanță, astfel încât la actualizarea anuală a acesteia, indicatorii să poată fi evaluați pentru a stabili dacă organizația a realizat performanță de mediu.

În România la finalul anului 2016 în Registrul Național EMAS au fost înregistrate 15 organizații, însă 3 dintre acestea au fost radiate, fie datorită solicitărilor venite din partea organizațiilor fie datorită faptului că nu au fost respectate cerințele Regulamentului EMAS III. Din județul Maramureș nu este înregistrată în Registrul Național EMAS nicio organizație.

4.2. NUMĂRUL DE PRODUSE ȘI SERVICII ETICHETATE CU ETICHETA ECOLOGICĂ EUROPEANĂ

Cod indicator România: RO 71

Cod indicator AEM: SCP

DENUMIRE: NUMĂRUL DE PRODUSE ȘI SERVICII ETICHETATE CU ETICHETA ECOLOGICĂ EUROPEANĂ

DEFINIȚIE: Indicatorul prezintă numărul de produse și servicii pentru care s-a acordat eticheta ecologică europeană, an de an. Indicatorul nu oferă informații cu privire la ponderea produselor ecologice din gama totală de bunuri de consum existentă la dispoziția consumatorilor.

La sfârșitul anului 2015, Comisia Europeană a prezentat Pachetul de măsuri privind economia circulară, care reprezintă răspunsul Europei privind direcția de urmat. Pachetul vizează diversele etape ale ciclului de viață extins al unui produs, de la producție și consum până la gestionarea deșeurilor. Acțiunile propuse sunt concepute să aducă beneficii atât mediului, cât și economiei. Conștientizarea pericolelor reale ale schimbărilor climatice cauzate de activitățile umane, precum și percepția publică tot mai accentuată asupra avantajelor folosirii unor produse și servicii curate din punct de vedere ecologic, cu efecte benefice asupra sănătății și bunăstării oamenilor au devenit factori cu rol determinant în evoluția dezvoltării.

În contextul în care anul 2017 este Anul internațional al turismului sustenabil, în perioada următoare, dezvoltarea ecoturismului în România, este un domeniu care poate beneficia de avantajele obținerii de către unitățile turistice de cazare, a etichetei ecologice europene.

X.5. PROGNOZE, POLITICI ȘI MĂSURI PRIVIND CONSUMUL ȘI MEDIUL

Guvernul României a aprobat în anul 2008 Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă la orizontul anilor 2013 - 2020 - 2030.

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Strategia stabilește obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la un nou model de dezvoltare propriu Uniunii Europene și larg împărtășit pe plan mondial - cel al dezvoltării durabile, orientat spre îmbunătățirea continuă a vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei în armonie cu mediul natural.

Conform Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă a României obiectivele strategice, pe termen scurt, mediu și lung sunt:

- ✚ *Orizont 2013:* Încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României ca stat membru al UE.
- ✚ *Orizont 2020:* Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.
- ✚ *Orizont 2030:* Apropierea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.

În contextul politicilor privind consumul durabil, agricultura ecologică are o contribuție majoră la dezvoltarea durabilă, la creșterea activităților economice cu o importantă valoare adăugată și la sporirea interesului pentru spațiul rural.

Agricultură ecologică este un procedeu natural de a cultiva plante, de a îngriși animale și de a produce alimente.

Procesul și procedurile de obținere a produselor ecologice sunt reglementate de reguli și principii de producție stricte care pleacă de la calitatea pe care trebuie să o aibă pământul și până la obținerea produsului ecologic.

Rolul acestui sistem de agricultură este:

- ✚ de a produce hrană potrivită organismului uman, luând în considerare echilibrele locale, regionale și încurajând folosirea resurselor existente;
- ✚ asigură bazele unei dezvoltări durabile a producției ecologice, asigură funcționarea eficientă a pieței interne, garantează concurența loială, asigură încrederea consumatorilor și protejează interesele acestora;
- ✚ creează mai multe locuri de muncă, aduce bunăstarea economiilor rurale și contribuie la menținerea și îmbunătățirea peisajelor rurale.

Practicile specifice agriculturii ecologice cuprind:

- ✚ Interzicerea folosirii pesticidelor sintetice chimice și a îngrășămintelor chimice, a antibioticilor pentru animale, a aditivilor alimentari și a altor substanțe complementare folosite pentru prelucrarea produselor agricole;
- ✚ Interzicerea folosirii organismelor modificate genetic;
- ✚ Valorificarea resurselor existente la fața locului, ca de pildă folosirea ca fertilizator a gunoii provenit de la animale și a furajelor produse la fermă
- ✚ Alegerea unor specii de plante și rase de animale rezistente la boli și dăunători, adaptate condițiilor locale;
- ✚ Creșterea animalelor în libertate, adăposturi deschise și hrănirea acestora cu furaje ecologice;
- ✚ Folosirea unor practici de creștere a animalelor adaptate fiecărei rase și specii în parte;
- ✚ Rotația culturilor ca premisă a folosirii eficiente a resurselor fermei;
- ✚ Respectarea regulilor și a principiilor agriculturii ecologice, reglementate prin legislația națională și comunitară, respectiv controlul întregului lanț se face de organisme de inspecție și certificare, înființate în acest scop și care eliberează certificatul de produs ecologic.

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Trecerea de la agricultura convențională la cea ecologică nu se face brusc, ci prin parcurgerea unei perioade tranzitii, numită „perioadă de conversie”, perioada pe care fermierii o au la dispoziție pentru a adapta managementul fermei la regulile de producție ecologică.

Înregistrarea producătorilor în agricultura ecologică, se face prin completarea Fișelor de înregistrare în agricultura ecologică, disponibile la Direcțiile de Agricultură și Dezvoltare Rurală județene, la responsabilii județeni pentru agricultura ecologică.

Fișele de înregistrare aprobate de MAPDR sunt returnate DADR-ului și producătorului, în baza cărora organismele de control execută inspecția fermei, iar producătorul poate solicita sigla „ae” pentru comercializarea produselor. În situația în care un producător administrează mai multe ferme, solicitantul va completa câte un set de fișe de înregistrare pentru fiecare fermă/unitate ecologică. În cazul în care operatorul încetează activitatea cu organismul de inspecție și certificare menționat în fișa de înregistrare, acesta va informa MAPDR, respectiv compartimentul de specialitate. În fiecare an, MAPDR pune la dispoziție celor interesați lista cu numele și adresele operatorilor supuși sistemului de inspecție și certificare.

În urma inspecțiilor efectuate de organismele de control, operatorii care au respectat regulile de producție vor primi certificatul de produs ecologic și vor putea eticheta produsele;

Pe eticheta aplicată produselor ecologice sunt obligatorii următoarele mențiuni: referirea la modul de producție ecologic, sigla, numele și codul organismului de inspecție și certificare care a efectuat inspecția și a eliberat certificatul de produs ecologic.

Sigla "ae" în scop de certificare-identificare se aplică, pe etichetele și ambalajele produselor agroalimentare ecologice. În scopul promovării conceptului de agricultură ecologică, persoanele fizice sau juridice înscriu sigla "ae" în scop informativ-publicitar pe suporturile de comunicare și informare, în legătură directă cu activitatea și/sau produsele agroalimentare ecologice.

În anul 2020 s-au înregistrat în agricultura ecologică 432 operatori din care 409 producători, 11 procesatori pe produse ecologice, 7 comercianți de produse ecologice, 2 culegători de floră spontană, 2 importatori și 1 exportator. În Sistemul Național de Agricultură Ecologică pentru anul 2020 era înregistrată o suprafață totală de doar 5.027 hectare cu doar două grupuri de producători (unul în domeniul legume-fructe și unul în domeniul vegetal-zootehnic), în contextul în care suprafața agricolă a Maramureșului este de circa 300.000 hectare.

La ora actuală produsele tradiționale au o mare căutare pe piața românească, datorită faptului că la fabricarea acestor produse se folosesc doar materii prime locale, care nu au în compoziție lor aditivi alimentari, care prezintă o rețetă tradițională, un mod de producție și/sau de prelucrare și un procedeu tehnologic tradițional și care se distinge de alte produse similare aparținând aceleași categorii.

În județul Maramureș la finele anului 2021 erau atestate un număr de 56 produse tradiționale, în următoarea componență: 26 produse din carne (reprezintă 46,42% din numărul total de produse atestate), 6 produse lactate (10,72%), 11 produse de panificație și patiserie (19,64%), 6 produse legume fructe (10,72%), un produs sucuri și siropuri, 6 băuturi alcoolice (10,72 %).

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Având în vedere Ordinului MADR nr.112/2020 privind atestarea produselor alimentare obținute conform rețetelor consacrate românești au fost atestate 4 produse consacrate pentru doi operatori economici din județul Maramureș.

(Sursa: Direcției pentru Agricultură Maramureș, <http://www.dadrmaramures.ro>).

4.1. Politici de mediu

Mediul, reprezintă o responsabilitate pe care trebuie să ne-o asumăm în comun. Pe fondul unei deteriorări ecologice avansate din ultimul deceniu, gradul de implicare și de responsabilitate a actorilor internaționali a crescut. Preocuparea pentru mediu a apărut pe agenda europeană la începutul anilor 1970.

Politica de mediu a Uniunii Europene (UE) a fost creată prin Tratatul Comunității Europene și are ca scop asigurarea sustenabilității măsurilor de protecție a mediului. Prin Tratatul de la Maastricht, protecția mediului a devenit o prioritate cheie a Uniunii Europene, unde a fost semnalată necesitatea integrării și implementării politicii de mediu în cadrul unor politici sectoriale precum agricultura, energia, industria, transportul.

Principalul pilon al politicii de mediu este conceptul de dezvoltare durabilă, care constituie o politică transversală ce înglobează toate celelalte politici comunitare, subliniind nevoia de a integra cerințele de protecție a mediului în definirea și implementarea tuturor politicilor europene.

În România, planificarea strategică de mediu este un proces permanent care stabilește direcția și obiectivele necesare corelării dezvoltării economice cu aspectele de protecție a mediului. Etapele elaborării și realizării unui plan strategic formează un ciclu continuu, prin intermediul sistemului de monitorizare, evaluare și actualizare pe baza mecanismului parteneriatului strategic.

Strategiile naționale și planurile locale de acțiune în domeniul protecției mediului au fost elaborate și sunt actualizate pentru a asigura o viziune coerentă asupra politicii de mediu din România și asupra modului în care aceasta poate fi reflectată în practică.

Programele de acțiune pentru protecția mediului elaborate în țările Europei Centrale și de Est au avut, printre altele, următoarele obiective:

- ✚ îmbunătățirea condițiilor de mediu în cadrul comunității, prin implementarea strategiilor de acțiune eficiente din punct de vedere al costurilor;
- ✚ conștientizarea publicului privind responsabilitățile în domeniul protecției mediului și creșterea sprijinului acordat de public pentru strategiile și investițiile necesare acțiunilor de protecție a mediului;
- ✚ întărirea capacității instituționale locale și a ONG-urilor privind managementul programelor pentru protecția mediului și promovarea parteneriatului între cetățeni, autorități locale, ONG-uri, comunități științifice și mediul de afaceri;
- ✚ identificarea și evaluarea priorităților de mediu pe baza datelor științifice și a resurselor comunității;
- ✚ elaborarea unui plan de acțiune pentru mediu, care să identifice acțiunile specifice necesare soluționării problemelor și promovării viziunii comunității; - dezvoltarea abilităților autorităților implicate în identificarea surselor de finanțare naționale și internaționale;
- ✚ conformarea cu legislația națională de mediu.

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

Planul de Acțiune pentru Mediu oferă un punct de pornire în dezvoltarea unei comunități durabile și oferă garanția faptului că respectiva comunitate a abordat și examinat corespunzător principalele aspecte de mediu care afectează în mod nefavorabil sănătatea umană și a ecosistemului.

Planul Local de Acțiune pentru Protecția Mediului reprezintă strategia pe termen scurt, mediu și lung pentru soluționarea problemelor de mediu în cadrul județului prin abordarea principiilor dezvoltării durabile și în deplină concordanță cu planurile, strategiile și alte documente legislative specifice, existente la nivel local, regional și național.

Obiectivul major al Planului Local de Acțiune pentru Mediu al județului Maramureș este îmbunătățirea standardelor de viață ale populației și a standardelor de mediu, având în vedere respectarea acquis-ului comunitar de mediu și a Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă care să contribuie la creșterea nivelului de viață al populației, îmbunătățirea calității mediului, conservarea și ameliorarea stării patrimoniului natural de care județul beneficiază.

Obiectivul strategic general al acțiunilor cuprinse în PLAM revizuit îl constituie realizarea obiectivului major prin asigurarea unui mediu curat, care să contribuie la creșterea nivelului de viață al populației, îmbunătățirea calității mediului, conservarea și ameliorarea stării patrimoniului natural de care județul beneficiază.

Categoriile de probleme de mediu identificate la nivelul județului Maramureș - în PLAM - județul Maramureș, versiunea 3 (2013), sunt următoarele:

Tabel X.4.1. Categoriile de probleme de mediu identificate în județul Maramureș

Nr. crt.	Categoriile de probleme de mediu	Total număr acțiuni
1.	Gestionarea (colectarea, stocarea, eliminarea) necorespunzătoare a deșeurilor	21
2.	Calitatea necorespunzătoare a aerului	23
3.	Afectarea ariilor naturale protejate de activități antropice și degradarea mediului natural și construit	25
4	Calitatea și cantitatea apei	
4.1	Poluarea apelor de suprafață	165
4.2	Cantitatea și calitatea necorespunzătoare a apei potabile	93
5.	Combaterea fenomenului de schimbări climatice	27
6.	Poluarea solului și a apelor subterane	15
7.	Pericole generate de catastrofe/fenomene naturale și riscuri de accidente majore din activități antropice	34
8.	Poluarea generată de activitățile din agricultură	8
9.	Urbanizarea mediului și calitatea vieții	12
10.	Educație ecologică	14
11.	Insuficienta implicare politică și administrativă a factorilor de decizie în soluționarea problemelor de mediu	2
	TOTAL	439

Raportul județean privind starea mediului pentru anul 2023

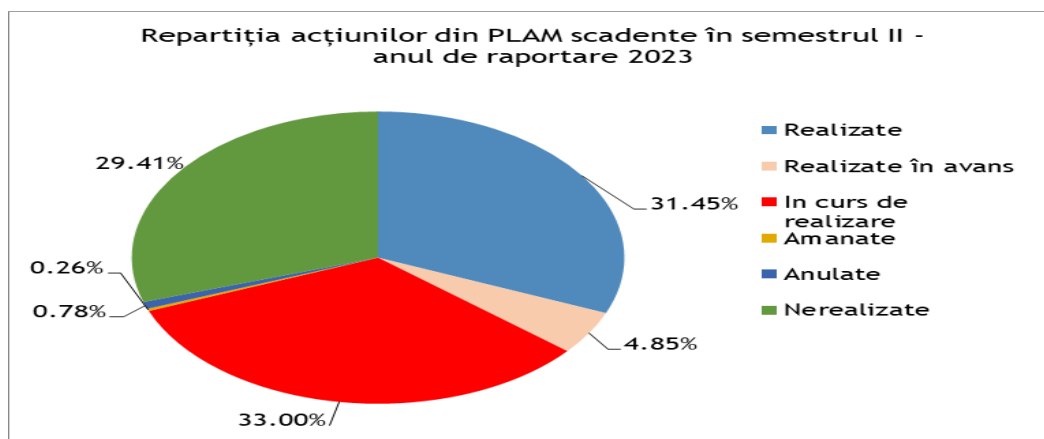

Figura X.4.1 Graficul repartiției acțiunilor din PLAM la sfârșitul anului 2023
(Sursa: Agenția pentru Protecția Mediului Maramureș)

Graficul prezentat anterior arată că din totalul de 439 de acțiuni la sfârșitul anului 2023:

- 123 acțiuni au fost realizate - inclusiv acțiunile cu termen permanent (reprezentând 31,45% din total acțiuni PLAM);
- 19 acțiuni sunt realizate în avans (reprezentând 4,85% din total acțiuni PLAM);
- 131 acțiuni sunt în curs de realizare (reprezentând 33,50% din total acțiuni PLAM);
- 114 acțiuni sunt nerealizate (reprezentând 29,16% din total acțiuni PLAM);
- 1 acțiune este amânată (reprezentând 0,26% din total acțiuni PLAM);
- 3 acțiuni sunt anulate (reprezentând 0,78% din total acțiuni PLAM).